

יב א וַיִּדְבֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
 ב דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
 אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְדָּה זָכָר וּטְמֵאָה
 שִׁבְעַת יָמִים כִּי־מִי נִדְּתָה דֹתָהּ

א וּמִלִּיל יי עם משה
 דְּמִימָר: ג מִלִּיל עם
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דְּמִימָר
 אֶתְתָּא אַרְי תְּעַדִי וְתִלִּיד
 דְּכָר וְתִהִי מִסְּאָבָא
 שִׁבְעָא יוֹמִין כִּי־מִי רְחוּק
 סְאֻבְתָּה תְּהִי מִסְּאָבָא:
 רש"י

אבן עזרא

ב אשה כי תזריע. אחר שהשלים תורת חטהור והטמא בנאכלין (ה) הזכיר טמא (כ) אדם והחל מן האשה היולדת (ג), כי הלידה היא תחלה (7), ורבים אמרו שהאשה מזרעת תחלה יולדת זכר (ה) על כן וילדה זכר (ו) [א], ועל כן דעת חכמי יון שהזרע לאשה (ז) וזרע הזכר מקפוא (ח), וכל הבן מדם האשה (ט) [ב], והנה פוי תזריע תתן זרע (י) כי הוא כמו הארץ (יא) [ג]: וי"ו וטמאה. כפ"א רפה בלשון ישמעאל (יב). וסבת טומאתה שבעת ימים עד שובה (יג) אל המרובע (יד), וכן ימצא בימי החולי, כי הישנוי יראה עד סוף כל שבעה (טו) [ד]: נדה. שם במשקל בזה (טז) והם שניהם ספעלי הכפל (יז): דותה. שם רבים (יח), ושעמו כמו חולי (יט) כמו מדוה מצרים (דבר' ז טו)

(3) אשה כי תזריע. א"ר שמלחי כסס שילרתו של אדם אחר כל בהמה חיה ועוף במעשה בראשית, כך תורתו נתפרשה אחר תורת בהמה חיה ועוף (א) (א): כי תזריע. לרבות שאפילו ילדתו מחוי שנמחה ונעשה כעין זרע, אמו טמאה לידה (ב): כימי נדת דותה תטמא. כסדר כל טומאה האמורה בנדה (3) וסבת טומאתה שבעת ימים עד שובה (יג) אל המרובע (יד), וכן ימצא בימי החולי, כי הישנוי יראה עד סוף כל שבעה (טו) [ד]: נדה. שם במשקל בזה (טז) והם שניהם ספעלי הכפל (יז): דותה. שם רבים (יח), ושעמו כמו חולי (יט) כמו מדוה מצרים (דבר' ז טו)

קרני אור

[א] וכתב המקו"ם, כי הסכה בהיות האשה מזרעת תחלה יולדת זכר, כי כשיבא זרע האשה הוא מתקרר עד ביאת זרע האיש ומוליד בטבעו ויולדת זכר, וכשיבא זרע האיש תחלה, הרמס שהוא מקום קבול הזרע אינו נסתמת עד שיבא זרע האשה, ובינו בינו הוא מתקרר, ולפיכך פועל זרע האשה שהוא חם יותר בטבעו ויולדת נקבה, ועיין בפ"י רע"ם: [ב] ודעת גלינוס שהעובר נארג מזרע הזכר לבדו ולא עפ"י שגס מדם האשה מתאסף כדמות זרע בגומר ביאה ומתאחו בזרע האיש, אמנם זרע האשה אינו עושה רושם בהיות העובר, אלא ון ומשקה ומגדל את העובר, והראיות שזרע האשה אין לה כח מהולדה, כי האשה מתעבר ולד תזריע, והלכ"ג מנטל זו הדעת, וכתב, והנה בארנו בטול דעת מי שיראה שאין לזרע הנקבה מנחם מהולדה, וכן היה זה דעת הפלוסוף לפי מה שספר ממנו אבן רש"ד: [ג] עיין כ"ח ט"ח 4 מכתב כ' מה שהביא המ' שד"ל מס' המולדות להס' ז"ל שר' לויאל ועל מצא כהוב שם, ועיין בהג"ה שם מה שספיר ע"ז: [ד] כי ענין זה שהטבע דומה מותרותיה פעם אחד במשך ברוך הנשים ישורת המוג, בסבת שנוי הירח שתמזור מלילה בוס בסען, וארבע פעמים תשמנה הירח בתמונתו הירמית ובה

יהל אור
 (6) במקח"ם בנאכלים, וכד"ק, במאכלים: (3) במקח"מ טמאי": (ג) ולא מן האיש: (ד) כי האיש נולד תחלה ע"י האשה: (ה) כ"ה (ברכות ס, א נדה כח א, ול"א א): (1) זהו הטעם שהתחיל באשה לרמוז, אשה מזרעת תחלה יולדת זכר, ע"כ אמר קודם, וילדה זכר וכד"ק, שהאשה מזרעת תחלה, על כן וילדה זכר: (2) פ"י שהעיקר הוא זרע האשה: (ה) וכד"ק, וזרע לזכר מקפוא" כי הזרע בהתערבו עם דם האשה נותן בו הצורה והתיקון, ומכדיל ממנו המותרים שלא יליתו בעובר, ומקפוא אותו כענין הקיבה המקפוא החלב: (ט) וכן כתב הרמב"ן ע"ד פלוסופי היוונים, כל גוף העובר מדם האשה אין בו לאיש אלא הכה הידוע בלשונם היולי שהוא נותן לזרע בחומר: (י) עתה יפרש דעתו, וזה אינו שב לדעת חכמי יון, ופ"י תתן זרע, תמסור הזרע: (יא) כי הוא פקדון אצלה מן הזכר כזרע השדה שהוא פקדון בגוף השדה וילא בעתו וכן פ"י רב"ה: (יב) שדרכם לשומם בראשי המאמרים ובראשי החולדות ללא ענין עטוף וחבור: (יג) וכד"ק ובמקח"מ "שוב": (יד) הוא רביע ההדש: (טו) וע"ז כתב בעל באר יצחק חפשתי ולא מלאתי שיש מלת בזה ככל התנ"ך ואפשר שע"ס הוא ול"ל בשם מלה בזה, וידידי הרה"ג מ' יוסף פיימער מסלוצק רוצה להגיה כאן שם. במשקל גזת (שופ' ו לו): (יז) מן הכפולים ושרשם נדד ובזו: (יח) כ"ה במקח"מ, ובנדפסים לא נמצאו הג' מלות, ופ"י כי לאשה יחידית תקרה דזה: (יט) וכן פ"י הרשב"ם:

מנחת יהודה

א ויק"ר פ' י"ד א', ועיין סכ"ד ל"ח א', ולקוט מקמ"ו מדרש אגוד: (ב) נדה כ"ו ב' ועיין (ישה תואר): (3) ולא קאי אכספר ימים כי זה בפורש בכהוב, אלא כסדר כל שוטאה וכו':

מקורי רש"י
 (א) ויק"ר פ' י"ד א', ועיין סכ"ד ל"ח א', ולקוט מקמ"ו מדרש אגוד: (ב) נדה כ"ו ב' ועיין (ישה תואר): (3) ולא קאי אכספר ימים כי זה בפורש בכהוב, אלא כסדר כל שוטאה וכו':

תִּטְמָא: ג וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹד בְּשַׂר
 עַרְקָתוֹ: ד וְשֵׁלִישִׁים יוֹם וְשֵׁלֶשֶׁת
 יָמִים תֵּשֵׁב בְּדַמֵי טְהוֹרָה בְּכָל־קֹדֶשׁ
 לֹא־תִגַּע וְאֶל־הַמִּקְדָּשׁ לֹא תֵבֵא
 עַד־מִלְאֵת יָמֵי טְהוֹרָה: ה וְאִם־
 נִקְבְּהָ תִלְדַּ וְטִמְאָה שָׁבַע יָמִים

ג וּבַיּוֹמָא תְּמִינָא תְּמִינָא יִתְנַזֵּר
 בְּסָרָא דְעוֹרָתֶיהָ:
 ד וְתִלְתִּין וְתִלְתָּא יוֹמִין
 הַתִּיב בְּדָם דְּכֹוּ בְּכָל
 קוֹדֶשָׁא לֹא תִקְרַב
 וְלַמִּקְדָּשָׁא לֹא תִיעוֹל עַד
 מִשְׁלֹם יוֹמֵי דְכוּתָהּ:
 ה וְאִם נִקְבְּתָא תִלִּיד
 וְתִהִי מִסְּאֵבָא אַרְבַּעַא

אבן עזרא

רש"י

מטמאה בטומאת לידה, ואפילו נפתח
 הקצר (ג) בלא דס (ג): דותה. לשון דבר
 הוצ מנופה (ד), לשון אחר, לשון מדוה
 וחולי (ה), שאין אשה רואה דס שלא תחלה
 ראשה ואיבריה כצדין עליה (ו) (ד):
 (ד) תשב. אין תשב אלא לשון עכבה,
 כמו וחסבו בקדש (ה), וישב באלוהי
 ממרא (ו) (ו): בדמי טהרה. אף על פי
 שרואה טהורה (ח), בדמי טהרה, לא
 מפיק ה"א והוא שס דבר כמו טוהר (ט),
 ימי טהרה, מפיק ה"א ימי טוהר שלה (י):
 לא תגע. אזהרה לאוכל וכו', כמו שאנו
 ביצמות (יא) (ז): בכל קדש. לרבות את
 כי נגד דם נדה (לה) ואיננו מטמא (לו): ה ואם נקבה תלד וטמאה שבועים כנדרתה. כי

כי הדם היוצא הוא חולי בבשר האשה (כ) [ה]:
 ג וביום השמיני. אמרו חז"ל ביום ולא
 בלילה (כא) והנה הנולד חצי שעה קודם
 שקיעת החמה יהיה נמול לשישה ימים וחצי
 יום (כב), כי יום התורה אינו סעת
 לעת (כג) [ו]: ימול. מבנין נפעל, כמו לא
 יבון (תה' קא ז) (כד) ויהיה סגורת מולים
 היו (יהושע ה ה) (כה), ויתבן להיותו חסר
 נו"ן סגורת ונמלתם (ברא' יז יא) (כו) כמו
 איש כי ידור נדר (במד' ל ג) (כז), ויחסר
 המל כמו אביו או בית דין (כח): ערלתו.
 ידוע כי היא בערוה (כט), ואין כן ערלת
 לב ושפה ואזן, כי כולם סמוכים (ל): ד ה"א
 טהרה. נח נעלם (לא) והיה ראוי להראות (לב)
 כה"א ויקרא לה נובה (במד' לב מג) (לג):
 וטעם דמי טהרה. שהוא דם טוהר (לד)
 כנגד דם נדה (לה) ואיננו מטמא (לו): ה ואם נקבה תלד וטמאה שבועים כנדרתה. כי

קרני אור

יהל אור

(כ) וכן פי' הרמב"ן בראשונה: (כא) וכ"ה (ספרה
 שבת קלא ב, מגילה כ א, ירושלמי מגילה פ"ב):
 (כב) ר"ל הנולד ביום ראשון ד"מ כהני שעה קודם
 שקיעת החמה שעדיין הוא יום, והוא נמול ביום
 ראשון לשבוע אחרת בתחלת היום, ויהיה בתקופת
 תמוז שהיום בו י"ה שעות, הנה לא עברו אלא ששה וחצי יום:
 ג' ד' ה' ו' ו' וחצי יום ה': (כד) ושרשו כון: (כה) ושרשם מול, והמ"ם הדנושה מורה על נפעל לחסרון ש"ן
 הכנין: (כו) ושרשו "נמל" ויהיה מצנין הקל, והסר נו"ן השרש והוא לווי: (כז) ומשפטו ינדור, כי שרשו נדר,
 וכן יפורר הראוי ינמול כי שרשו נמל: (כח) כי הי"ל לפרט את המל: (כט) והוא העור המכסה עטרת אבר
 הזכר: (ל) אל לב, או אל שפה, או אל און, וכשיאמר ערלה או ערלתו סתם מיירי על הטוהר:
 (לא) בלי מפיק, וכן פי' רש"י ז"ל: (לב) והיה ראוי להיות במפיק: (לג) וגם שם היה ראוי להיות במפיק:
 (לד) הדמים שתטהר בהן: (לה) והם שבעת ימים הראשונים שהם טמאים: (לו) הדם טוהר איננו מטמא במגע

ד' שבועות, ולזה על הרוב תתמיד הנדה שבעת ימים
 (רד"א): [ה] כי הנדות הוא מולי בטבעה של אשה,
 והעפ"י שהוא נקוי לאשה במותרות, מכ"מ הוא מולי
 בטבע תולדתה (רב"ק) ולזה תרגיש האשה שראשה ואיבריה
 כבדים עליה: [ו] ולדעת רז"ל (שבת קלו א) ישב בין
 תמוז שהיום בו י"ה שעות, הנה לא עברו אלא ששה וחצי יום:
 ג' ד' ה' ו' ו' וחצי יום ה': (כד) ושרשו כון: (כה) ושרשם מול, והמ"ם הדנושה מורה על נפעל לחסרון ש"ן
 הכנין: (כו) ושרשו "נמל" ויהיה מצנין הקל, והסר נו"ן השרש והוא לווי: (כז) ומשפטו ינדור, כי שרשו נדר,
 וכן יפורר הראוי ינמול כי שרשו נמל: (כח) כי הי"ל לפרט את המל: (כט) והוא העור המכסה עטרת אבר
 הזכר: (ל) אל לב, או אל שפה, או אל און, וכשיאמר ערלה או ערלתו סתם מיירי על הטוהר:
 (לא) בלי מפיק, וכן פי' רש"י ז"ל: (לב) והיה ראוי להיות במפיק: (לג) וגם שם היה ראוי להיות במפיק:
 (לד) הדמים שתטהר בהן: (לה) והם שבעת ימים הראשונים שהם טמאים: (לו) הדם טוהר איננו מטמא במגע

מנחת יהודה

מקורי רש"י

ספירא: ג) נדה כ"ח ב' וכ"ב ב' ועיין ברישומי י', ח'
 בתום ד"ס קא משמע לן: ד) נדה ע', ח', ודף ס"ג,
 רע"ב: ה) דברי ח' מ"ו: ו) ברא' י"ג י"א: ז) דף ע"ה
 א"כ יאמר ושלשים יום ושלשת ימים תמתין עוד עד שלא
 אך ורק לבעלה. אבל הם טמאים כי בכל קדש לא תגע:
 ולכן ת"א בדם רכו בלא כינוי: י) וכשנכתב מפיק ה"א היא
 לפי שבאת מן ספירת הימים שצריכה לספור, ולכן ה"א, יומי
 דכותה: יא) וכן אמרו ז"ל, נגיעה זו אכילה היא:

ג) פי' הרחם: ד) דעתו שהוא מלשון וכיטיך דבאך (דבר'
 ל"ג ב"ה) בהחלפות הוי"ו בבי"ת כמו תאוה תאבה וחבריהם
 (הזכרון) ותהיה המלה על משקל לשון ארמית כי תרגום טוב
 דוב: ה) וכ"ה דעת הרמב"ן, וכ"ה דעת הראב"ע: ו) והיא
 כל היום וזכאה, ומפני זה אמר נדת דותה (רד"א): ז)
 תגע בכל קדש: ח) פי' אעפ"י שראתה טהורה מן התורה,
 וכמו השם חכמה, ערמה, ולכן ת"א בדם רכו בלא כינוי: י)
 נדרגשה, והוא כינוי לנקבה נסתרת, וזה טוהר שלה, לפי שבאת מן ספירת הימים שצריכה לספור, ולכן ה"א, יומי
 דכותה: יא) וכן אמרו ז"ל, נגיעה זו אכילה היא:

בְּנִדְתָהּ וְשֵׁשִׁים יוֹם וְשֵׁשֶׁת יָמִים
 תָּשָׁב עַל־דְּמֵי טְהוֹרָה: וּבַמִּלְאָתָּה
 יָמֵי טְהוֹרָה לְבֵן אִוּ לְבַת תִּבְיָא
 כִּבְשָׁן בֵּין־שָׁנָתוֹ לְעֵלָהּ וּבֵין־יוֹנָה אִוּ־
 תָּר לְחַטָּאת אֶל־פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד
 אֶל־הַכֹּהֵן: וְהִקְרִיבוּ לְפָנַי יְהוָה
 וּכְפָר עָלֶיהָ וְטְהַרָה מִמֶּקֶר דָּמֶיהָ

עֵסֶר פְּרִיחֻקָּה וְשֵׁשִׁין
 וְשָׁתָא יוֹמִין תְּתִיב עַל
 דָּם דְּכוּ: וּבְמִשְׁלָם יוֹמֵי
 דְּכוּתָהּ לְבָרָא אִוּ לְבַרְתָּא
 תִּיתִי אִימֵר בְּרַ שְׁתִּיה
 לְעֵלְתָא וּבְרַ יוֹנָה אִוּ
 שְׁפִינָא לְחַטָּאתָא לְתַרְע
 מִשְׁכָּן זְמָנָא לְוֹת פְּהֵנָא:
 וְיִקְרְבִינָהּ קָדָם יְיָ וְיִכְפֹּר
 עָלֶיהָ וְתִדְפִי מִסְּוֵאֲבַת
 דְּמָהָא דָּא אִוּ רִיתָא

אבן עזרא

רש"י

השם נזר על הזכר כמספר הזכר אשר תשלים צורתו בבטן (לז) והנקבה כפלים וזה דבר ברור ומנוסה (לה) [ז]: בכל קדש לא תגע. כמו המעשר והתרומה ובשר שלמים (לט) [ח]: ואל המקדש. אל חצר אהל מועד, או אל העזרה בבית המקדש (מ), בדמי טהרה, או על דמי טהרה אחד הוא (מא) [ט]: ו בן שנתו. לולי הקבלה מי היה מפרש לנו בן שנתו, אם הוא בן שנה תסימה לא יותר או פחות או תוספות (מב) [י] וי"א שטעם הבכש בשעת לדתה פרוב הצער (מג) חניאת (מד) שפא דברה בפיה (מה) [יא]: ו והקריבו. זה

התרומה יב) (ח) לפי שזו טבולת יום ארוך שטבלה לסוף שבעה ואין שמשא מעריב לטהרה עד שקיעת החמה של יום ארבעים שלמחר תביא אה כפרת טהרתה יג): (ז) והקריבו. ללמד ט), שאין מעכזה מלאכול בקדשים אלא א' מהם ואי זה הוא, זה חטאת, שנאמר וכפר עליה הכהן יד) פחות או תוספות (מב) [י] וי"א שטעם הבכש בשעת לדתה פרוב הצער (מג) חניאת (מד) שפא דברה בפיה (מה) [יא]: ו והקריבו. זה יהל אור

קרני אור

יהל אור

השמשות כזה שהוא כמול לשמונה [ז] וכן פי' הרלב"ג, והאריך לבאר בזה, וכן כתב הרד"ק, שהכסיון מחמת דעת ר' ישמעאל, לפי שכלל הנשים מרגישות חנועת זכר למ"א יום, וחנועת נקבה לא ירגישו בה כ"א לפ"א יום: [ח] ובדרו"ל (ספרא, יבמות עה א) בכל קדש לא תגע, יכול אף מן המעשר, ת"ל ואל המקדש לא תבא, מה מקדש יש בו נטילת נשמה (פי' הבא למקדש טמא בכרת) אף קדש שיש בו נטילת נשמה, יצא המעשר: [ט] וי"א שיש הפרש בין בדמי ובין על דמי, מפני שבזכר הימים מועטים, ויכול להיות שלא תמסק הדם עוד, ע"כ אמר בדמי, ובנקבה שהימים מרובים ותמסק הדם, לכן אמר על דמי, והס' ז"ל יאמר כי אין הפרש: [י] דעת רו"ל שבן שנתו קרוי מבן שמונת ימים עד מלאכת לו שנה תמימה מיום ליום ומעת לעת ומשעה לשעה, שאם נולד בניסן ב"ד בט' שעות, ושמו לו שנה הבאה ב"ד בניסן בט' שעות אסור לזרוך דמו בעשירית שכבר עברה שנתו, כי צריך שיסיה בן שנה גם בשעת זריקה: [יא] עיין (כדס לא ב) מה שהשיב רשב"י למלה דיו

יבמותב: (לז) בכל הגדפסים הפ' ה' נמשך מס' ד' בלי סדר, יאנכי חלקתים וכן ז"ל ובמקח"מ הגי' כמספר הימים שחשלים צורתו בצטון ובמכ"ן הגי', במספר הימים וכו': (לה) וכן הביא הרמב"ן ז"ל דעת הה' ז"ל, והוא על דעת ר' ישמעאל (כדה ל, ב) שאמר שהזכר נגמר לארבעים ואחד יום, והנקבה לשמונים ואחד, וחכמי הרופאים נתנו בזה טעם בעבור שמוג הזכר הוא חס תשלים צורתו במהרה, וכן יתנועע בצטון במהרה, ואינה עושה כן הנקבה, כי היא קרה בעבע: (לט) ובמקח"מ "השלמים" כי מפני שהם גאכלים חוץ למקדש בכל העיר הוצרך הכתוב לאסור עליה הנגיעה, לא כן הקדשים שנאכלים רק בעזרה עליהם לא הוצרך הכתוב להזהירה אהרי שלא תכנס לשם: (מ) והנה הסבה היותר בלתי טהורה לקדש ולמקדש, הנה הוא מפני היותה מחוסרת כפרה להשלים עהרתה: (מא) בפסוק ד' בזכר "בדמי טהרה", וכאן בנקבה, "על דמי טהרה" הוראה אחת להם: (מב) פי' אם צריך בן שנה תמימה ולא יותר, או פחות משנה, ובמקח"מ יש גי' אם הוא בן שנה או יותר וכו': (מג) והעולה מכפרת על הרהור הלז: (מד) ובמקח"מ "והחטאת": (מה) והתרעמה על השי"ת:

כניחת יהודה

מקורי רש"י

יב) וכן ק"ק וקדשים קלים, וסותרת במעשר: יג) ולכן לא תאכל בתו יג) עד שיעריב שמשא של מ' לזכר או של שמונים לנקבה, שהרי אינה ראויה להביא כפרתה עד יום ס"א, או עד יום ס"א: יד) עיין בזכר לאברהם שפחק תיבת "הכהן" וכן נראה במספר שדרשו שם בקרא וכפר

א', מכית יד' ב', שבעות ז' א', ובמים ל"ג ב': ח) ספרא יבמות ע"פ א' מכות יד', ב': ט) ספרא ילקוט תקמ"מ, יום ס"א, או עד יום ס"א: יד) עיין בזכר לאברהם שפחק תיבת "הכהן" וכן נראה במספר שדרשו שם בקרא וכפר

זאת תורת הילדת לזכר או לנקבה:
 ח ואם לא תמצא ידה די ששה
 ולקחה שתיתרים או שני בני יונה
 אחד לעלה ואחד לחטאת וכפר

דיידתא לדבר או
 לנזקבא: חואם לאתשבת
 ידה כמסת אימרא ותסב
 תרין שפנינין או תרין בני
 יונה חד לעלתא וחד
 לחטאתא. וכפר עליה

אבן עזרא

רש"י

וזה, הכבש והתור או בן יונה (מו), והכתוב
 אחז דרך קצרה (מו) [יב], ובן לא הזכיר
 מליקת חטאת העוף (מה) כי הכהן איננו אוכל
 חטאת עוף (מט) [יג]: וכפר עליה. כאשר
 פירשתי (י): וטהרה במקור דמיה. זה
 אות כי לא תטהר בתולדתה עד הימים
 הספורים (יח) [יד]: ה' תמצא ידה. כטעם ואין ידו משנת (נב): וכפר עליה הבהן
 וטהרה. זה יורה (נג) אם לא יכפר עליה הבהן לא תטהר (נד) וזה תלוי בארץ (נה):

וטהרה, מי שהוא צא לכפר צו הטהרה
 תלויה: וטהרה. (טו) מכלל שטד כאן
 קרויה טמאה (י): (ח) אחד לעולה ואחד
 לחטאת. לא הקדימה הכתוב אלא

קרני אור

יהל אור

מפני מה יולדת מביאה קרבן, בשעה שזרעם לילד קופצת
 ונשבעת שלא תוקק לבעלה, ואין השבעה ראויה
 להתקיים מפני היותה משועבדת לבעלה, לכן רצתה
 התורה לכפר לה מהעולה על רוחה, ושמה מפני הצער
 דברה גם בפיה: [יב] הכנוי תאר למלת קרבן כמח פעל
 הקריב, ושיעורו והקריב הקרבן אשר הזכרנו, והוא עולה
 ומטאת, וקרבן כולל גם בעלי חיים רבים, וכל מה
 שאדם מקריב לאל בפעם אחד, כאשר מצאנו קרבנו קטרת
 כסף וגו' פר אחד חיל אחד (שד"ל): [יג] בגשר לשנת
 חרכ"ס נומר 41 הביא הרב"ח מ' נחמן יצחק הכהן
 פישמאן מה שהקשה הרב הגאון מ' אליעזר הורוויץ חב"ד

(מו) פי' שמת והקריבו, אעפ"י שהוא ל"י, שז על כולם:
 (מו) כי היל"ל והקריבם. (מח) של בן יונה או תור:
 (מט) פי' יש פעמים שהכהן אינו אוכל חטאת עוף
 ועיין קרני אור: (נ) למעלה ה' ד: (נא) בזכר ל"ג
 ובנקבה ס"ז: (נד) עיין למעלה ה' ז: (נג) מה שכתב
 כאן וכפר עליה הבהן וטהרה, על הפ' ז' שגם שם
 כתוב וכפר עליה וטהרה: (נד) פי' אם לא תביא
 קרבנה לא תטהר: (נה) אבל לא בחו"ל, לפי שאין
 הארץ קדושה ואין צורך לקרבן:

דק"ק וויגא על פירוש הראב"ע ז"ל כאן שכתב שהכהן אינו אוכל חטאת עוף, כי זהו נגד הדין דחטאת העוף נאכלת,
 ואמרי האריכות העלה הרב הגאון הכ"ל שט"ם הוא, וכן ז"ל, ובן לא הזכיר מליקת חטאת העוף, כי הכהן אוכל חטאת
 העוף, ומתוך צוה דמש"ה הסתירה התורה דיני מליקה אלל חטאת העוף עבור אכילת הכהן, וצוה נישר ג"כ במה שיש
 להקים לב דלא מצינו בתורה מוזכר דיני אכילת חטאת העוף עיי"ש במה שהארין לקיים גירסתו, והרב סמ"מ נחמן
 יצחק הכהן פישמאן ציאר דברי סמ"מ ז"ל (שם נומר 42 43) והעלה שם שדברי סמ"מ הראב"ע ז"ל הם בלי שבוש ומשגה
 כלל ודבריו נופת לופים ח"ל שם, ונפל לציני עיון דק במה שכתב המקומות בש"ס לא נמצאה מלת חטאת עוף בלי
 ס"א הידיעה, רק חטאת העוף, והחכם הגדול הראב"ע ז"ל מדייק ואומר וז"ל, והכתוב אחז דרך קצרה, וכך לא
 הזכיר מליקת חטאת העוף, כי הכהן אינו אוכל חטאת עוף, מזה נראה כוונתו כונה בהירה וזהירה במה שכתב
 הראשון אומר מליקת חטאת העוף, והשנית אינו אוכל חטאת עוף ומעתה דבריו מדויקים והוא באמת שהכהן אוכל
 חטאת העוף אלא שלפעמים אינו אוכל חטאת עוף, והדין דין חטאת עוף, וכונתו לחטאת העוף הבאה על הספק שאינו
 נאכל במבואר (וכריתות ז ב) והנה הגמרא בכל הש"ס כולה קורא חטאת העוף כיון שבאה על ודאי קוראה בה"א הידיעה,
 וחטאת העוף הבאה על הספק אחרי שכבר יצאה מספק לודאי ספק ונעשית מנחה והכשירתה לאכול בקדשים נעשית מן
 הספק סתמי ספק וודאי, ולה הכשר קרבן מן התורה נופל בה ה"א הידועה, ואולם הראב"ע ז"ל אומר סתם כי יש
 פעמים חטאת שאינו אוכל והיא החטאת על ספק, וא"כ לא שייך בה ה"א הידועה, וא"כ שפיר מדויקים בהשכל שהכהן
 אינו אוכל חטאת עוף, ומעתה נכוח לכונת הראב"ע ז"ל במה שתולה מפני מה לא הביאה התורה דיני מליקה ביולדת?
 ואומר טעם נכון מאוד מפני שיש פעמים יולדת שאין הכהן אוכל החטאת כגון הבאה על הספק, וא"כ שמה תאמר
 האשה אחרי שמליקת העוף פעמים אינה נאכלת לא הביאה כי מה לי להביא נבלה, וכי נבלה מכפרת? לכן סתמה
 התורה סתם וכתבה שתביא שתי תורים, וכבר נלמד מליקת מעולת העוף שהיא תדירה כליל בין על הודאי ובין על
 הספק, והדברים האלה מדויקים מאד בדברי רש"י (בכריתות ז ב), וז"ל, מביאה קרבן שתי תורים אחד עולה ואחד
 חטאת, ועל של עולה מתנה עליה, אם מין טובה ילדה מהא לחובתה, ואם לאו מהא עולת נדבה, אבל חטאת
 לא מצי לחתנוי, דאין חטאת באה נדבה, ומחויב בספק ואינו נאכל, דשמה לאו בת קרבן היא, ומליקתה נבלה
 עכ"ל, ומעתה דברי הראב"ע ז"ל, הם ממש דברי רש"י כנ"ל, ומאירי כשמש, דמפני כן לא הביאה תורה
 מליקה בחטאת העוף, מפני שיש חטאת עוף שאינה נאכלת, והיא נבלה גמורה, ובכל זאת צותה התורה
 להביאה, והדברים האלה ברורים ומבוארים: [יד] כי האשה בלדתה תביא לה מעין נרפס, מקור משמת,
 ואחרי עמדה בימי הנקיין, או בימי יצירת הולד לזכר או לנקבה תביא כומר נפשה שיצמד מקורה ושמטה, (רמב"ן):

מנחת יהודה

מקורי רש"י

וכפר עליה וטהרה, דאיירי ביה, שלא כתוב ביה "הכהן",
 וכן סחק בעל צדה לדרך מלת "הכהן": (טו) הפי' של וטהרה שייך לפי' ח' כאשר נראה מסנהדרין פ"ג ב'
 ומבימות

עֲלֶיָהּ הִכְהִינָה וּמָהֲרָה: פ יג א וַיִּדְבֹר
 יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:
 ב אָדָם כִּי־יִהְיֶה בְעֹר־בְּשָׂרוֹ שְׂאֵת
 אֹר־סַפְחַת אוֹ בַהֲרַת וְהָיָה בְעֹר־
 בְּשָׂרוֹ לְנֶגַע צֶרַעַת וְהוּבָא אֶל־אַהֲרֹן

כִּהְנָא וְתִדְבִי: א וּמְלִיל
 יי עִם מֹשֶׁה וְעִם אַהֲרֹן
 לְמִימָר: ב אָנֹשׁ אֲרִי יְהִי
 בְּמִשְׁךְ בְּשָׂרִיהָ עִמָּקָא אוֹ
 עֲדִיא אוֹ בַהֲרָא וְיִהִי
 בְּמִשְׁךְ בְּשָׂרִיהָ לְמַכְתָּשׁ
 סְגִירוֹ וְיִתִּיתִי לוֹת אַהֲרֹן
 כִּהְנָא אוֹ לְוֹת חָד מִבְּנוֹתֵי

רש"י

אבן עזרא

א וידבר ה' אל משה ואל אהרן. וטעם אהרן
 כי על פיו יהיו כל נגעי אדם מי
 שיטוהר ומי שיטמא (ח): ב אדם. ולא אמר
 איש איש מבית ישראל להבנים הגרים, וכן
 אדם כי יקריב פכם (למעלה א ב) (ג) [א]
 כי תורה אחת לאזרח ולגר בקרבנות נס
 כן (ג), והבנים הגר שלא יטמא אחר, כי
 הצרעת הוא מהחליום הנדבקים מהחולה אל
 השלם (ד) [ב]: והובא. ברצונו ושלא
 ברצונו, כי הרואה בו אחר מסומנים אלו יכריחנו שיבא (ה) [ג]: או אל אחד מבניו
 הבהנים. טעם אהרן הוא הכהן המשיח תחתיו, וטעם אחד מבניו הבהנים ההדיוטים
 שימצאו חוץ למקדש ככהני ענתות (ו): וטעם הבהנים. שלא יהיו מהפסולים: ומלת שאת,
 כמו שרפה, וכן והמשאות החלה (שופ' כ ט) וישאם דוד (ש"ב ה כא), ויתכן שנקרא כן
 בעבור שהאש תולדתה להנשא למעלה (ז) [ד]: ספחת. פגורת. ספחני נא (ש"א ב לו) ונמסח,

למקראה (עו) חבל להקרבה חטאת קודם
 לעולה (יו) כך שנינו בזבחים צפרק כל
 התדיר ית (יא): (ב) שאת או ספחת.
 שמות נגעים הם ולבנות זו מזו א): בהרת.
 חזרבורות טיח"ר בלע"ז ח) וכן בהיר
 הוא צחקים ב): אל אהרן. גזירת
 הכתוב הוא, שאין טומאת נגעים וטהרתן

ברצונו, כי הרואה בו אחר מסומנים אלו יכריחנו שיבא (ה) [ג]: או אל אחד מבניו
 הבהנים. טעם אהרן הוא הכהן המשיח תחתיו, וטעם אחד מבניו הבהנים ההדיוטים
 שימצאו חוץ למקדש ככהני ענתות (ו): וטעם הבהנים. שלא יהיו מהפסולים: ומלת שאת,
 כמו שרפה, וכן והמשאות החלה (שופ' כ ט) וישאם דוד (ש"ב ה כא), ויתכן שנקרא כן
 בעבור שהאש תולדתה להנשא למעלה (ז) [ד]: ספחת. פגורת. ספחני נא (ש"א ב לו) ונמסח,

קרני אור

יהל אור

[א] והמבאר לנתס"ס השיג עליו זכ"ל, וכתב שאין
 הדברים דומים, שבקרבנות דרוו רז"ל
 לרבותו לסמיכה, חבל לנגעים אין צריך לרבותו שכבר
 נאמר תורה אחת יכיה לכס ולגר, וע"ז כתב הרש"י
 שהמבאר לא דק, והוא יפרש, אם אמר הכתוב איש איש
 מבית ישראל, ה"ל שאל להוציא מי שאינו מבית ישראל
 והוא בגר, ודינו כעכו"ם שאינו מטמא, לכן אמר חכם
 להבנים הגר: [ב] וע"ז כתב הרד"ק, שלא היה זה מפני
 סיותו מולי שחזק אלל מפני הטומאה, שחמזרע מטמא
 חסרים, ועיון ברע"ס מה שביאר זכ"ל: [ג] ורו"ש פי'
 וכוונת משפטו אל הכהן, ראיית הנגע קרויה משפט, כי
 יפלא ממך דבר למשפט וגו' בין נגע לנגע, וכן בתמלת
 פ' מצורע ביום טהרתו וכוונת משפטו אל הכהן, שחמזרע
 עצמו חסור לבוא אל המחנה בערס יראנו הכהן לטהרתו:
 [ד] וע"ז כתב הרד"ק, והנה שאלת פי' הרמב"ע שהוא
 מלשון שריפה ואינו כן, כי השריפה משמיר, והשאלת היא
 לבנה, גם פי' שהמסו הנושא נושא המכה למעלה, והכתוב
 אומר ומרחבו עמוק מעור בשרו, ועוד כי צרעת השמין או הסוכס הוא מכה השריפה לא השאלת, לכן סוותר
 נכון הוא שאלת שאלת תורה על יחרון בשר או ליחה הכולד בעור האדם שלא כמנכג הטבעי, והוא מלשון יתר שאלת
 (ברא' מט ג), ודעת רז"ל (ספרא) "שאלת מוגזקת", פי' שאלת הוא לשון גבוהה, כי המראה הכהה נראית נגזקת
 נגד סבכירה ממנה, וכן פי' הרמב"ם "שאלת לשון גובה שאינה לבנה כ"כ ככרת", דפי' ממימות הטבעי ששולט

(ח) ובמקח"ם, מי שיטהר טהור, ומי שיטמא סמא":
 (ג) כ"ה (ספרא) לרכות את הגרים:
 (ג) כ"ה בחומשי רש"י, ובמק"ג דו"ו, ובשאר
 חומשים, ובד"ק ובמקח"מ הגי' במקום "גם כן", כי
 כן כתוב "וכ"ה במק"ג קהלות משה, ובמג"ט,
 ובבאר יצחק, ופי'. כי כן כתוב למטה (יו ח) ואליהם
 חאמר איש איש מבית ישראל ומן הגר אשר יגור
 בחוכם אשר יעלה עולה או זבח, ושם (כז יח) כתיב
 דבר אל אהרן ואל בניו ואל כל בני ישראל ואמרת
 אליהם איש איש מבית ישראל ומן הגר בישראל אשר
 יקריב קרבנו: (ד) פי' אל השלם בצריחותו, מה לי
 ישראל מה לי שום אדם אחר: (ה) אף אם לא ירצה:
 (ו) שלא היה להם משמרה בפ"ע, כ"ה היו נטפלים
 לאחרים, והם היו מבני עלי, ודי בבניהם הדיוקים
 כמוהם: (ז) וע"ז כתב הרמב"ן, וא"כ תהיה שאלת
 אומר ומרחבו עמוק מעור בשרו, ועוד כי צרעת השמין או הסוכס הוא מכה השריפה לא השאלת, לכן סוותר
 נכון הוא שאלת שאלת תורה על יחרון בשר או ליחה הכולד בעור האדם שלא כמנכג הטבעי, והוא מלשון יתר שאלת
 (ברא' מט ג), ודעת רז"ל (ספרא) "שאלת מוגזקת", פי' שאלת הוא לשון גבוהה, כי המראה הכהה נראית נגזקת
 נגד סבכירה ממנה, וכן פי' הרמב"ם "שאלת לשון גובה שאינה לבנה כ"כ ככרת", דפי' ממימות הטבעי ששולט

מנחת יהודה

מקורי רש"י

ומיבמות כ"ד ב', והקדים רש"י לפרש מקרא זה, לפי
 שהוא סיום הענין, כלומר תביא אלו הנזכרים ושחורה,
 שעד עכשיו היתה סמאה לנבי קדשים, ואח"כ חור לבאר
 דין אשר לא תשיג (ו"ל): (טז) פי' שקורין בתורה עולה קודם
 החמאת, לפי שנקרב כליל ושא השוכה, וי"ש למקראת לשון קריאת שם שיקרא שם לעולה קודם החמאת, והריב"א פי'
 למקראת לשון סקרה, כלומר עם אירע שהקריב עולה קודם החמאת כשר בדיעבר, אבל לכתחילה בעינו חמאת קדם:
 (יז) דכפרה הולך לפני הדורון: (יח) ובספרא הביא ג' מעטים מפני מה הקדים פה עולה לחמאת: (ט) (פי"א, אי"ך
 פלעקק

יא) דף ז', א', ועיון ספרא ועיון מוספת קדושין י"ג
 א', ד"ס "סאשט", ילקוט תקמ"ט, פס"ו: א) ספרא,
 נגעים פ"א שנוטות ס' ז': ב) חיוב ל"ז כ"א:
 החמאת, לפי שנקרב כליל ושא השוכה, וי"ש למקראת לשון קריאת שם שיקרא שם לעולה קודם החמאת, והריב"א פי'
 למקראת לשון סקרה, כלומר עם אירע שהקריב עולה קודם החמאת כשר בדיעבר, אבל לכתחילה בעינו חמאת קדם:
 (יז) דכפרה הולך לפני הדורון: (יח) ובספרא הביא ג' מעטים מפני מה הקדים פה עולה לחמאת: (ט) (פי"א, אי"ך
 פלעקק

הַכֹּהֵן אִו אֶל־אֶחָד מִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים:
 ג וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע בְּעוֹר־
 הַבָּשָׂר וְשָׁעַר בִּנְגַע הַפֶּה לֶבֶן
 וּמְרֹאֵה הַנֶּגַע עִמָּק מֵעוֹר בְּשָׂרוֹ
 נִגַע צֶרַעֶת הוּא וְרָאָה הַכֹּהֵן וְטָמֵא
 אֹתוֹ: ד וְאִם־בִּהְרֹת לְבָנָה הוּא
 בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְעִמָּק אֵין־מְרֹאֵה מִן־

פִּהֲנִיא: ג וַיַּחֲזִי כֹהֵנָא ית
 מִכְתָּשָׂא בְּמִשְׁךְ בְּשָׂרָא
 וְשָׁעֲרָא בְּמִכְתָּשָׂא
 אֶת־הַפֶּיךְ לְמַחֲוֹר וּמַחֲוִי
 מִכְתָּשָׂא עִמִּיק מִמִּשְׁךְ
 בְּשָׂרִיהּ מִכְתָּשׁ סְגִידוּתָא
 הוּא וַיַּחֲזִינִיהּ פִּהֲנִיא
 וַיִּסָּב יְתִיה: ד וְאִם
 בִּהְרֹא חִיּוֹרָא הִיא בְּמִשְׁךְ
 בְּשָׂרָהּ וְעִמִּיק לִית
 מִחֲוָהָא מִן מִשְׁכָּא

אבן עזרא

רש"י

על בית יעקב (וישעיה יד א) חולי שיתחבר
 אל מקום אחד (ה) [ה]: בהרת. מנורת בהיר
 הוא בשחקים (איוב לו כא) (ע) [ו] והוא
 נודע (י) שיעשה כדמות אות וסימן (יא) [ז]:
 ג הפך לבן. טעמו נהפך ללבן (יב) [ח]:
 עמוק. יותר יש בעסקו מעומק העור (יג)

אלא על פי כהן (ג) (ג) : ושער בנגע
 הפך לבן. מתחלה שמור והפך ללבן בתוך
 הנגע (ג) ומעוט שער שנים (ד) (ד) : עמוק
 מעור בשרו. כל מראה לבן עמוק הוא
 כמראה חמה עמוקה מן הלל (ה) (ה) : וטמא
 אותו. יאמר לו טמא אתה (ו) , ששער לבן

סימן טומאה הוא גזירת הכתוב (ז) : ועמוק אין מראה. לא ידעתי

קרני אור

יהל אור

בפנימיות אותו מקום בגוף הוכחה לבנונית אותה נגע
 קצה מלבנונית נגעי השלב והסיד (מראות נגעי הכהרת) :
 [ה] וע"ז כתב רמב"ן, ואינו נכון בעיני, כי שאלת ובהרת
 גם הן תלויים חוברו אל מקום אחד עי"ש, ועיין המעמר
 מה שהעיר עליו בזה והלזיק את המ' ו"ל שרש ספח הונח
 לרש"י על דנקות הטפל עם העיקר, ובאופן שהטפל פחות
 וגרוע מן העיקר במעלה ובמדרגה, וספחת לרז"ל טפלה
 לשאלת וטפלה לבהרת, יש"צנה תולדות שאלת, גם יש בה
 תולדות בהרת להצטרף עמה, וסדור חלו המראים,
 סימני לבן הוא הבהרת ואחריו השאלת, ואחריו ספחת
 הבהרת, ואחריו ספחת השאלת, ומה שהוא בלובן למטה מלובן ספחת השאלת אינו נגע צרעת: [ו] ומורה על
 יתרון לימה לבנה (רמב"ן ורד"א): [ז] והנה מראות נגעים הללו אינן צרעת אבל אפשר שיבואו לידי צרעת,
 ומפני זה הרמיקה התורה הסולו הנה בתחלתו (רב"ח) שם בהיר הנמחו לרש"י על הארת הגשם מתחיל גשם
 ספירי, כשיש כחן דבר יסיה מליטה מראה שיהיה, וגשם ספירי מכסה עליו, והדבר המכוסה נראה מתוכו,
 נקרא ההתגלות הולת שהדבר המכוסה מתגלה ונראה מתחת הגשם הספירי בהיר (דורכשינג) כמו בהיר הוא
 בשחקים (איוב לו כא) והוא אור השמש הנראה מתוך העננים הספיריים, והוא ענין שם בהרת ממיני הנגעים,
 כמו בהרת לבנה, בהרות בהרות כהות, דהיינו שיש שם בגוף כבש מראה לבנה ציור, או כהה קצת
 ומכוסה המראה הסיף בעור הכשר ונראה מתוכו, כי העור הוא בעצמו ספירי כידוע, זה נקרא בהרת (דורכשיין)
 וזה ענין הסימן שנתן בבהרת, ומראה הנגע עמוק מעור נשנו" שרין שיהיה לבנונית הנגע עמוק מן העור כמראה
 חמה עמוקה מן הלל, וזהו אי אפשר מבלי שתהיה הנגע דבוק בבשר עצמו לא בעור, רק העור מכסה עליו,
 והנגע נראה מתוכו, ולפ"ו אין נכון מה שימרגמו שם בהרת (פלעקטן) כי ראוי שימורגם (דורכשינג) והענין
 אחד: [ח] ורמב"ן כתב ולדעתי כמו והיא הפכה שער לבן (פ' י) שהשאלת הפכתו, וכן כחן שב על הנגע שהפך

שם הנגע הנעשה מן המרה הירוקה הנשרפת:
 (ה) ולאפשר כי היא ההזוית הנאספת והמקובלת יהד,
 מענין ונספחו (ישעי' יד א) שהוא ענין הקבוצן
 והדבוק ואסיפת דבר אל דבר (רד"ק שרש ספח):
 (ט) והנה בהרת היא המראה המצריק ביותר: (י) פי'
 שהיל"ל בקמץ כמו בהיר, ונקוד פתח כמו ה"א
 הידיעה: (יא) כמין כתם לבן: (יב) ר"ל שער הנגע
 נהפך ללבן, והוא פועל עומד: (יג) העור נקרא בשר

בנחת יהודה

מקורי רש"י

פלעקק): (ב) ולא יחס ראיתו אל הכהן להיותו חכם בחכמת
 השבעים והרפואות, אלא מפני שהכהן הוא המזהיר על
 המומאות, הוא המטמא את המטמא ומסחר הסחור (רד"א):
 (ג) פי' בתוך הנגע הוא שנהפך ללבן, שאם קודם שנראה בו הנגע צמת השער ההוא אין כאן סימן טומאה כלל:
 (ד) שם שער הוא שם הקיבוץ ולא יבוא על יחיד כלל, והרא"ם חמה ואמר סנ"ל לרז"ל ששם שער סורה על רבוי
 שערות "עד שאכרו מיעוט שער שנים, ולמה לא יהיה שם המין ירה על רבים ועל יחיד, ועיין הבנת הסקרא מה שהשיב
 עליו: (ה) וכן מראה הנזיר עמוק מן הדיו, וכ"ה דעת הרמב"ם (תל' שומאת צרעת פ"א ה"ו): (ו) ואין פי'
 שיטמא אוהו בידים: (ז) ובזכור לאברהם יש גי', וגזירת הכתוב הוא" כי השער שנתלבן סימן הוא שנחלש
 הבשר

(ג) ספרא ילקוט תקנ"א פס"ו: (ד) ספרא ועיין נדב כב ב'
 ילקוט תקנ"א: (ה) ספרא, וכ"ה רש"י שבוטות ו' ב"ד"ה

וְשֵׁעָרָה לֹא אֵיתְהַפִּידִי לְמַחֲוֹר וַיִּסְגֵּר פִּהָנָא יְתִימָא מִכְתָּשָׂא שְׁבַעַא יוֹמִין הַ וַיַּחֲוִינִיה פִּהָנָא בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא מִכְתָּשָׂא קָם פְּדִהוּה לֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׂא בְּמִשְׁכָּא וַיִּסְגֵּר יְנִיָּה פִּהָנָא שְׁבַעַא יוֹמִין תְּנִינֹת: וַיַּחֲוִי כִּהְנָא יְתִיָּה בְּיוֹמָא

וְשֵׁעָרָה לֹא אֵיתְהַפִּידִי לְמַחֲוֹר וַיִּסְגֵּר פִּהָנָא יְתִימָא מִכְתָּשָׂא שְׁבַעַא יוֹמִין הַ וַיַּחֲוִינִיה פִּהָנָא בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא מִכְתָּשָׂא קָם פְּדִהוּה לֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׂא בְּמִשְׁכָּא וַיִּסְגֵּר יְנִיָּה פִּהָנָא שְׁבַעַא יוֹמִין תְּנִינֹת: וַיַּחֲוִי כִּהְנָא יְתִיָּה בְּיוֹמָא

אבן עזרא

רש"י

פירושו (ה): והסגיר. יסגירו בבית אחד (ט) ולא יראה עד סוף השבוע ויזכירו סימנים עליו (י): (ה) בעיניו. במראהו ובשיעורו הראשון (יא): והסגירו שנית. האם פשה בשבוע ראשון עמא מוחלט: הפראה הוא בעין, וכל המפרשים אמרו שטעמו בעצמו, והטעם כאשר היה (יט) [יב]: ואיננו כמו שפל (יד) [ט]: וטמא אותו. בדבור, שיאמר שהוא טמא (עו): ד והסגיר הבין את הנגע שבעת ימים. האדם יהיה נסגר (עו) [י] והוא ייחל עד שבעת ימים, כי רובי ההלויים ישתנו ביום השביעי (יז): ה עמד בעיניו. הטעם במראהו (יח) [יא] כי שטעמו בעצמו, והטעם כאשר היה (יט) [יב]:

קרני אור

יהל אור

העליון החיון: (יד) למטה פ' כ, כי לדעת הח' ז"ל יש הבדל בין עמוק לשפל, שהעמוק נמוך יותר משפל, וכן דעת הרמב"ן אבל בספרי נשא פ' כ"ג אמרו, עמוקה היא שפלה, שפלה היא עמוקה עיי"ש: (טו) וכן הוא (ספרא) וכן פי' רש"י ז"ל: (טו) וכן דעת רש"י ז"ל, ועיין קרני אור: (יז) לפי שהטבע יפעל מעצמו ברוב התלואים וישנם למצב או לרע בשבעת הימים (רד"א): (יח) וכן פי' רש"י ז"ל במראהו ובשיעורו הראשון: (יט) וכן ת"א ויזכ"ע, והא מכתשא קם כד הוה (נגעים פי' מ"ג) מ"מ אמר למח בל"י עכ"ל, עיין (ספרא) ובהתוס' מ"ט ס"י מ"ז שיפרש ג"כ שהנגע הפכה את השער, והפירוש הוא ע"פ כלליו שיסד עיי"ש: [ט] וע"ז כתב רמב"ן ופי' נכון, שא"כ יאמר והנגע עמוק מעורב צהור, אבל מראה הנגע פי' כדח"ל שנראה כן לעין כמראה חמה שנראה עמוקה מן הכלל: [י] וכעור על התורה פי' בשם חביו הרא"ש ז"ל שצריך לשנות רושם סביבות לסימן לראות אם פשה כי סיכוי חסיון בנגעי הראש שפי' בהן הפסוק שמגלה כל סביביו ומניח ב' שערות סמוך לו סביבו לראות אם יפשה, ה"ה בשאר נגעים, ופי' הסגר דקרא, ודלח כרש"י שפי' שמסגירו בבית כל ז', שלא מצינו בכל מסכת נגעים שיסגירו בבית, וגם הפסוק אומר והסגיר הנגע ומשמע מקום הנגע, מדלח קאמר הנגע עכ"ל, וככוס"ק הביא מהרב המחיר במדושו לפ"ק דמגילה בממניתין אין בין מצורע מוסגר שכתב רש"י לקצת גלוים בפי' הסגר שהוא הקפס הכרעת בסיקרא כדי לראות מתוכה אם יפשה וינח לסוף, וכאן דעת הרא"ש, וכאן במדרש רבא יסיב טעמא לכסות של מצורע, דמשמע קצת דהוי נסגר מבני אדם ועיין (משנה למלך פי"ד מנגעים ה"ה): [יא] עיין יהל אור, ועיין ברא"ש מה שהעיר ע"ז, וכתב חבל לא ידעתי היכן מצא מלת עיניו בל"ר מורה על המראה או על השיעור עיי"ש, ועיין ברלב"ג שיפרש בעיניו, שורה על רטי המראה, ולא אמר בעיט: [יב] וכ"כ (במד"ר נשא פי' .

מנחת יהודה

הבשר, שהנגע סמית הבשר, וגם הזקנים כשנחלשים שער שלהן מתלבן (דעת זקנים) כי הנגע שלא יהפך השער ללבן איננו אלא כיעור בעור, לא ליחה שתחליא כלל (רמב"ן): (ח) סמני שלמעלה פ' ג' פי' רש"י כל פראה לבן עמוק הוא כמראה חמה עמוקה מן הצל, והוקשה אצלו, כיון שהיא בתרת לבנה אי אפשר לו שלא יהיה מראה עמוק כמראה חמה עמוקה מן הצל, ע"כ כתב לא ידעתי פירושו ועיין רמב"ן, רלב"ג, דעת זקנים, ורא"ש, פנים יפות סוד, ביאור לתיוכ"ע

הכוה"ק, גתה"ש, ביאור שד"ל ויש"ר, ובהפסק דבר לחג' נצ"ב, ובכ"ס על הרמב"ם (הל' פומטא צרעת פ"א ח"י) ובהתורה"ס סי' נ"א, מה שהרחיבו לבאר בזה: (ס) עיין קרני אור מה שהבאתי מהפסוק שפי' בשם אביו הרא"ש ז"ל: (י) זהו הפסוק הראשון: (יא) דעת הספרא על הגוון, והרא"ש פי' סלת בעיניו בעניניו, דעת הרמב"ן שהוא לשון הסורגל בדה"ל, כך נראה בעיני, תיקר נא נפשי בעיניך (ס"ב א' י"ג) בדעתך ובמחשבתך וירסח הכתוב כי לפי סדאות עיניו ישפוט בפשיון, אע"ז צריך למדוד

השביעי שנית והנה כהה הנגע
 ולא פשה הנגע בעור וטהרו הכהן
 מספחת הוא וכבם בגדיו וטהרו :
 ואם פשה תפשה המספחת בעור
 אחרי הראתו אל הכהן לטהרתו
 ונראה שנית אל הכהן : וראה
 הכהן והנה פשתה המספחת
 בעור וטמאו הכהן צרעת הוא : פ
 ט נגע צרעת כי תהיה באדם והובא

שביעאה תגינות והא
 עמיא מכתשא ולא
 אוסיף מכתשא במשכא
 וידפיניה פהנא עדיתא
 היא ויצבע לבושוהי
 וידפי : ואם אוספא
 תוסיף עדיתא במשכא
 פתר דתתחזי כהנא
 לדפיזתיה ויתחזי תגינות
 לכהנא : ויתחזי כהנא
 והא אוסיפת עדיתא
 במשכא ויסאגינייה
 פהנא סגירותא היא :
 מכתש סגירו ארי תהי

אבן עזרא

רש"י

(ו) כהה. הוכה ממראיתו (ז) ו, הא
 חס עמד במראיתו או פשה טמא (ז) :
 מספחת. שם נגע טהור (יד) : וכבם
 בגדיו וטהרו. הואיל וזקק להסגר נקרא
 טמא ולריך טבילה (טו) : (ח) וטמאו הכהן.
 ומשטמאו הרי הוא מוחלט וזקוק לזפרים
 ולתגלחת ולקרצן האמור בפרשת זאת
 תהיה (טז) ח : צרעת היא. המספחת
 הזאת (יז) : צרעת. לשון נקבה. נגע. לשון
 כן הנו טמא : ט והובא. האדם כחברו (ל) :

פשה. כענין נפוש (נחום ג יח) (כ) : ו שנית.
 פעם שנית : כהה הנגע. רבים החכמים
 אמרו כמו חשך (כא) ועדותם ותכהין עיניו
 טראות (ברא' כז א) (כב) ואמרו כי כהות
 לבנות (פ' לט) כמו לבנה אדמדמת (פ' יט)
 שיהיו בו שניהם (כג), ולפי דעתי שמלת
 כהה הפך משה (כד) ומגזרת ותכהין עיניו (כה),
 והקרוב אליו ולא כהה במ (ש"א ג יג) (כו),
 ושעם לא פשה הנגע במקום אחר, והנה הם
 שנים סימנים שבהם המקום הננוע (כז) : ולא
 פשה בשלם (כה) : וטהרו. יאמר שהוא טהור
 כי מספחת היתה (כט) [יג] ואם פשתה אחר

קרני אור

יהל אור

פ"י בעיניו בעיניו : (כ) ונכתוב שם נפשו ופ"י הח'
 ז"ל שם נפשו, והעם כמו נפשו : (כא) וכן
 פ"י רש"י ז"ל כהה הוכה ממראיתו כי מלת
 כהה בא על דבר שנחלש כחו : (כב) והוא כהות
 העין מלראות : (כג) ופ"י הח' ז"ל שם, מעורבת
 משני העינים, פ"י תלוצן ואלמדס : (כד) כי כהה
 עיניו פהיתות ומיפוט, ופשה עיניו פזור והתפשטות :
 (כה) שנהסר ונתמעט אור עיניו : (כו) שלא ההסיר
 שבו הנגע, מפני שהנגע או הסגר כשהוא קרוב לרפואה
 שלא פשה במקום אחר כבשר בריא ושלם : (כט) וכן
 פ"י רש"י ז"ל שם נגע טהור : (ל) למעלה פ' ג :

ב) ואין בעיניו חלל הסתיו כמד"ל, והנה הנגע עמד
 בעיניו : [יג] ספחת הוא נגע חס, מספחת הוא נגע
 מדומה, וגם חר"ת הרחשון עדיף ל"ז והשני עדימא
 ל"ג, כלומר ספחת קלושה וקלה, וכן חר"ג יוב"ע,
 הרחשון קלופים, והשני קלופי מטפלא, פ"י קלופי טפלה,
 שטפילה לספחת ולא ספחת גמור (כוחיל משה), ורנה"ו
 וכן סמוכ"מ סמו לפרש מרגמו של אונקלוס שספחת
 האמורה למעלה וכאן טעם אמד לו, והטומאה והטהרה
 מרנוס ותלותם מאומה : (כו) שנהסר ונקמס המקום
 חקמט הכשר ולומה כמו שהיא חסרה : (כה) פ"י
 פ"י רש"י ז"ל שם נגע טהור : (ל) למעלה פ' ג :

מנחת יהודה

מקורי רש"י

עמוקה ילקוט תקנ"ט : (ו) ספחת : (ז) עיין נגעים פ"ח מ"ג
 ופ"ד ע"ז : (ח) למטה פ' י"ד ועיין מגילה ס' ב' :
 אבל לפי מדרש חו"ל אינו כן עיי"ש, ועיין
 הכור"ק מה שהרחיב לבאר בזה, ובהתורה"ם ס"י ס"ד ובזכור לאברהם אות ה' : (יד) עיין התורה"ם ס"י ס"ד מה
 שהעיר ע"ז : (טו) ולמדנו מכאן שכל מצורע מוטטר מעין טבילה וכבוס בגדים אף כשיטהר (רד"א) רק הוא פהור
 מלמסא משכב ומושב ומלמסא בביאה ופהור מן הפריעה ומן הפריסה ומן התגלחת ומן הצפרים (פס"ז) : (טז) משא"ב
 במצורע מוטטר אין בו אחד מכל אלו : (יז) כיון שאמר היא ל"ג על כרחין אינה מוסבה על הנגע אלא על
 המספחת

לבדוד את הנגע : (יז) הורה בזה כי מלת כהה איננה
 האר לנגע שאילו כן היה לו לנקוד כהה בסגל ע"ב גאה
 ורם, אבל הוא פעל עבר מבנין הכבד"הדגש (הבנת
 המקרא) : (יג) וע"ז כתב הרמב"ן והוא באמת ממשמעות הכתוב,
 הכור"ק מה שהרחיב לבאר בזה, ובהתורה"ם ס"י ס"ד ובזכור לאברהם אות ה' : (יד) עיין התורה"ם ס"י ס"ד מה
 שהעיר ע"ז : (טו) ולמדנו מכאן שכל מצורע מוטטר מעין טבילה וכבוס בגדים אף כשיטהר (רד"א) רק הוא פהור
 מלמסא משכב ומושב ומלמסא בביאה ופהור מן הפריעה ומן הפריסה ומן התגלחת ומן הצפרים (פס"ז) : (טז) משא"ב
 במצורע מוטטר אין בו אחד מכל אלו : (יז) כיון שאמר היא ל"ג על כרחין אינה מוסבה על הנגע אלא על
 המספחת

אֶל-הַכֹּהֵן: וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהֵנָּה
 שָׂאת-לִבָּנָה בְּעוֹר וְהִיא הַפֶּכֶה
 שֶׁעַר לֶבֶן וּמַחִית בְּשַׂר חֵי בַשָּׂאת:
 יֵא צִרְעַת נוֹשֶׁנֶת הוּא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ
 וְטָמְאוּ הַכֹּהֵן לֹא יִסְגְּרוּנוּ כִּי טָמֵא
 הוּא: יב וְאִם-פָּרוּחַ תִּפְרַח הַצִּרְעַת
 בְּעוֹר וְכִסְתָּהּ הַצִּרְעַת אֶת כָּל-עוֹר
 הַנֶּגַע מֵרֹאשׁוֹ וְעַד-רַגְלָיו לְכָל-
 מֵרָאֵה עֵינָי הַכֹּהֵן: יג וְרָאָה הַכֹּהֵן
 וְהֵנָּה כִּסְתָהּ הַצִּרְעַת אֶת-כָּל-
 בְּשָׂרוֹ וְטָהַר אֶת-הַנֶּגַע כִּי הִפְךָ:

בְּאִנְשָׁא וַיְתִיתִי לְנֹת
 פִּהָנָא: י וַיְחֹזִי כִּהְנָא וְהָא
 עֲמָקָא חוֹרָא בְּמִשְׁכָּא
 וְהִיא הַפֶּכֶת שְׂעֵרָא לְחוּר
 וְרוּשָׁם בְּשָׂרָא חֵיָא
 בְּעִמְיֻקְתָּא: יא סְגִירוֹת
 עֲתִיקָא הִיא בְּמִשְׁךְ
 בְּשָׂרִיהּ וַיִּסְאֲבִינִיהּ כִּהְנָא
 לֹא יִסְגְּרִינִיהּ אֲרִי מִסְאֲב
 הוּא: יב וְאִם מִסְנָא תִּסְגִּי
 סְגִירוֹתָא בְּמִשְׁכָּא וְתַחֲפִי
 סְגִירוֹתָא יֵת כָּל מִשְׁךְ
 מִכְתָּשָׁא מִרִישִׁיהּ וְעַד
 רַגְלֵיהּ לְכָל חֵיזוּ עֵינֵי
 כִּהְנָא: יג וַיְחֹזִי כִּהְנָא וְהָא
 חִפַּת סְגִירוֹתָא יֵת כָּל
 בְּשָׂרִיהּ וַיְדַכֵּי יֵת
 מִכְתָּשָׁא כּוּרִיָּה אֶתְהַפִּיךְ:

אבן עזרא

רש"י

י והיא הפכה. השער השחור ללבן (לא) [יד]:
 ומחית. פירוש בשר חי (לג) והנה הבשר
 שלא ירניש איננו כן (לג) [טו]: יא נושנת.
 קדמונית (לד), מלת יסגירונו, יוצאה לשנים
 פעולים, והפעם שיצוה שיסגר (לה):
 יג וטהר את הנגע. כי כבר יצא הנגע כולו
 צרעת נושנת היא. מכה ישינה
 היא תחת המחיה, וחבורה זו נראית כא
 ועלחה מחיה חטונה (כז): (יב) מראשו. של אדם ועד רגליו (כג): לכל מראה עיני

זכר ית): (י) ומחית. שנימינ"ט בלע"ז יט)
 שנהפך מקלת הלובן שבתוך השאת למראה
 בשר אף הוא סימן טומאה (ט), שער לבן
 בלא מחיה, ומחיה בלא שער לבן (כ) ואעפ"י
 שלא נאמרה מחיה אלא בשאת, אף בכל
 במראות ומולדותיהן הוא סימן טומאה:
 היא תחת המחיה, וחבורה זו נראית כא
 ועלחה מחיה חטונה (כז): (יב) מראשו. של אדם ועד רגליו (כג): לכל מראה עיני

קרני אור

יהל אור

תלויכ בסומנים, שאם אין בו אחד מג' סימני טומאה
 טבור, ואם פשה [היא] סמנת של טומאה, ורלב"ג פי'
 מסמנת היא אמרו שהיא מזוית לבנה ואינה ממין צרעת:
 [יד] וטעם סיות שער לבן סי' טומאה, לפי שהשער הוא
 טבע הטלחה, וכיון שהוא לבן ונשתנה טבעו כגס זה
 מולי: [טו] והרשב"ם פי' לא כמו בשר מנושל כ"א סי'
 יועתי טעמו, אלא מחיה בשר האדם עצמו, מקום שאין
 בו מראה נגע, לא בשר שגדל מסדס, והרד"א פי' מסת
 כבשר המת יבש מכלי לימה, והמחיה סימן על יתרון המומר ורוע איכותו, ובצרעת הוא סימן רע הפך
 ממשאר המכות, והר"ל פי' גוון בשר אדום, ואין סכונה בריאות בשר בריא, כי בשר מולה הוא, וצרעת נושנת

(לא) פי' שהשאת הפכה השער השחור ללבן:
 (לג) פי' בריאות בשר חי: (לג) הכשר שלא ירניש
 הוא בשר מת: (לד) שאין לה ארוכה וכן פי' רש"י
 ז"ל: (לה) הח' ז"ל יפרש כאן איך היא הסגירה,
 זיבאר שהיא יולאה לשנים פעולים, והיא בלוי, כי
 שגדלה מחיכת בשר בתוך הנגע, וע"ז כתב רמב"ם לא
 בו מראה נגע, לא בשר שגדל מסדס, והרד"א פי' מסת
 כבשר המת יבש מכלי לימה, והמחיה סימן על יתרון המומר ורוע איכותו, ובצרעת הוא סימן רע הפך
 ממשאר המכות, והר"ל פי' גוון בשר אדום, ואין סכונה בריאות בשר בריא, כי בשר מולה הוא, וצרעת נושנת

מנחת יהודה

מקורי רש"י

המספחת: יח) ולמעלה שאמר נגע צרעת הוא שב על
 הנגע שרוא ל"ו: יט) שיינמינ"ט (נשונר): כ) פי' לא
 או סחית בשר חי בשאת (שור) וכן
 ואם רש"י ז"ל אמר לפני זה שהסחית סימן טומאה, אין
 שחית בשר חי סימן טומאה, ועתה
 בשר חי ראוי שיהיה סימן טהרה, אלא
 שאל יאמר האדם שסחית בשר חי ראוי שיהיה סימן טהרה, אלא
 שאל יאמר האדם שסחית בשר חי ראוי שיהיה סימן טהרה, אלא
 שאל יאמר האדם שסחית בשר חי ראוי שיהיה סימן טהרה, אלא

ט) ספרת נגעים פי' מ"ג.
 שיהיה צריך לשניהם כי באחד מהן בלבד הוא סימן טומאה, אלא פי' או סחית בשר חי בשאת (שור) וכן
 פי' הרמב"ן: (לא) ובזכור לאברהם "נעשית": (כג) ואם רש"י ז"ל אמר לפני זה שהסחית סימן טומאה, אין
 דבריו סותרין זה את זה, אלא דבריו הראשונים דין תורה וגיורת המקום שסחית בשר חי סימן טומאה, ועתה
 מפרש שהכתוב נותן מעט לפוטאת הסחיה, שאל יאמר האדם שסחית בשר חי ראוי שיהיה סימן טהרה, אלא
 סימן הוא לצרעת נושנת היא תחת הבשר החי (רנח"ז): (כג) שאין פי' בראש הנגע ועד רגליו ועיין ערכין י"ח ב':
 ופי'

לִבְנֵי טְהוֹר הוּא : וּבְיוֹם הַרְאֹת
 בּוֹ בִּשְׂר חַי יִטְמָא : מוּ וְרָאָה הַכֹּהֵן
 אֶת־הַבֶּשֶׂר הַחַי וְטִמְאָו הַבֶּשֶׂר הַחַי
 טִמְאָה הוּא צִרְעָת הוּא : מוּ אִם כִּי יָשׁוּב
 הַבֶּשֶׂר הַחַי וְנִהְפֵּךְ לְלֶבֶן וּבָא אֶל־
 הַכֹּהֵן : י וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן וְהֵנִיחַ נֶהְפֵּךְ
 הַנֶּגַע לְלֶבֶן וְטָהַר הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע
 טְהוֹר הוּא : פ שְׁלִישֵׁי יָח וּבִשְׂר כִּי־יִהְיֶה
 בּוֹ־בְעֵרוֹ שְׁחִין וְנִרְפָּא : יט וְהָיָה
 בַּמָּקוֹם הַשְּׁחִין שְׂאֵת לְבָנָה

לִבְנֵי טְהוֹר דְּכִי הוּא :
 יד וּבְיוֹמָא דִּיתְחַזִּי בֵּיה
 בִּשְׂרָא חַיָּא יְהִי מְסֻאָב :
 מוּ וַיִּחַזִּי כִּהְנָא יֵת בִּשְׂרָא
 חַיָּא וַיִּסְאֲבִינִיה בִּשְׂרָא
 חַיָּא מְסֻאָב הוּא סְגִירֻתָא
 הוּא : מוּ אִם אֲרִי יִתּוּב
 בִּשְׂרָא חַיָּא וַיִּתְהַפֵּךְ
 לְמַחְוֹר וַיִּתִּי לֹת פִּהְנָא :
 י וַיִּחַזִּינִיה פִּהְנָא וְהָא
 אֶתְהַפֵּךְ מִכְתָּשָׂא לְמַחְוֹר
 וַיִּדְכִּי פִּהְנָא יֵת מִכְתָּשָׂא
 דְּכִי הוּא : יט וְאַנְשׁ אֲרִי
 יְהִי בֵּיה בְּמִשְׁכִּיָּה שִׁיחָנָא
 וְאַתְסִי : יט וַיְהִי בְּאַתֵּר
 שִׁיחָנָא עֲמָקָא חוֹרָא אוּ

אבן עזרא

רש"י

לחוק והוא סר מסני (לו) [טז] : וטעם וטהר את הנגע. בדבור שאותו הנגע לא יטמא אחרים : טז או כי ישוב. ייתכן שישוב (לז) :
 אלא הרי שניה נגע בחד מעשרים וארבעה ראשי איברים כה) (יא) שאין מטמאין משום מחיה לפי שאין נראה הנגע כולו כאחד כו) שסופט אילך ואילך וחזר ראש האבר ונתגלה שפועו על ידי שומן, כגון שהבריח ונעשה רחב ונראית בו המחיה, למדנו הכתוב שטמא : וביום. מה ת"ל כו) , ללמד יס יום שאתה רואה בו, ויש יום שאין אתה רואה בו, מכאן אמרו חתן נותנין לו כל שבעת ימי המטה, לו ולאטליתו כח ולכסותו ולביתו יב) , וכן ברגל נותנין לו כל ימי הרגל יג) : (טו) צרעת הוא. הבשר ההוא, בשר לשון זכר כט) : (יח) שחין. לשון חמוס ל) שנתחזם הבשר בלקוי הבא לו מחמת מכה שלא מחמת האור לא) (יד) : ונרפא. השחין

קרני אור

יהל אור

הוא, כי בצרעת לפעמים העור לבן, וחמתו יצא בשר אדום וספוגי : [טז] כי הטבע דומה זה העשש למיזוגי בגוף, ומורה על מחלת האדם הטבעי כדומה המעושש ולכן ידמה בכל צד (רד"א) וכן פי' הרלב"ג, ובעל כעורים כתב, לפי הפשט טעם טהרת הפריסם כי כשהנגע מתפשט לו אינו נכנס בעומק הבשר, והוא סימן שקרוב להתרפאות, אבל כשאינו מתפשט בכל הגוף אז חוכל

מנחת יהודה

מקורי רש"י

כאן מפורש בכתוב לא יסגירונו : (לו) כי חיזוק הטבע הוליא את המהלה לחון, מזה נראה שנהלש המחלה וקרובה להתרפאות : (לז) ויהיה מלת "כי" לשון שמה שיחכן שישוב הנגע ליושב, ונהפך ללבן יבש מכלי מתפשט לו אינו נכנס בעומק הבשר, והוא סימן שקרוב להתרפאות, אבל כשאינו מתפשט בכל הגוף אז חוכל

י) ספרא, ועיין סנהד' ל"ד ב' נגעים פ"ב מ"ג ילקוט תקנ"א, פס"ז : יא) ספרא, קדושין כ"ה א', נגעים פ"ז מ"ז, מאספתא לנגעים פ"ב מ"ב ילקוט מקנ"א, פס"ז : יב) נגעים פ"ג מ"ב, מ"ק ו' ב' ילקוט תקנ"א, פס"ז : יג) ספרא, בכורות ל"ד ב' : יד) מולין מ', ח' : י) ספרא, ועיין סנהד' ל"ד ב' נגעים פ"ב מ"ג ילקוט תקנ"א, פס"ז : יא) ספרא, קדושין כ"ה א', נגעים פ"ז מ"ז, מאספתא לנגעים פ"ב מ"ב ילקוט מקנ"א, פס"ז : יב) נגעים פ"ג מ"ב, מ"ק ו' ב' ילקוט תקנ"א, פס"ז : יג) ספרא, בכורות ל"ד ב' : יד) מולין מ', ח' : י) ספרא, ועיין סנהד' ל"ד ב' נגעים פ"ב מ"ג ילקוט תקנ"א, פס"ז : יא) ספרא, קדושין כ"ה א', נגעים פ"ז מ"ז, מאספתא לנגעים פ"ב מ"ב ילקוט מקנ"א, פס"ז : יב) נגעים פ"ג מ"ב, מ"ק ו' ב' ילקוט תקנ"א, פס"ז : יג) ספרא, בכורות ל"ד ב' : יד) מולין מ', ח' : י) ספרא, ועיין סנהד' ל"ד ב' נגעים פ"ב מ"ג ילקוט תקנ"א, פס"ז : יא) ספרא, קדושין כ"ה א', נגעים פ"ז מ"ז, מאספתא לנגעים פ"ב מ"ב ילקוט מקנ"א, פס"ז : יב) נגעים פ"ג מ"ב, מ"ק ו' ב' ילקוט תקנ"א, פס"ז : יג) ספרא, בכורות ל"ד ב' : יד) מולין מ', ח' :

בְּהָרָא חֹרָא סַמְקָא
 וַיִּתְחַוֵּי לְכַהֲנָא : כ וַיִּחַוֵּי
 כַּהֲנָא וְהָא מְחֻזָּא מִפִּיךְ
 מִן מִשְׁכָּא וְשַׁעֲרָה
 אֶתְהַפִּיךְ לַמַּחֲוֵר
 וַיִּסְאֲבִינִיה פִּהֲנָא מִכְתָּשׁ
 סְגִירֻתָא הִיא בְּשִׁיחְנָא
 סְגִיָּאָה : כא וְאִם יִחַוֵּינָהּ
 פִּהֲנָא וְהָא לִית בָּהּ
 שַׁעֲרֵי חֹרֵר וּמִפִּיכָא לִיתָהּ
 מִן מִשְׁכָּא וְהִיא עֲמִיא
 וַיִּסְגִּירִינִיה פִּהֲנָא שְׁבַע־
 יוֹמִין : כב וְאִם אוֹסְפָא
 תּוֹסִיף בְּמִשְׁכָּא וַיִּסְאֲב
 פִּהֲנָא יִתִּיה מִכְתָּשׁ
 הִיא : כג וְאִם בְּאַתְרָהּ
 קָמַת בְּהַרְתָּא לֹא
 אוֹסִיפַת רוּשָׁם שִׁיחְנָא

אוּ בְהֵרֵת לְבִנָּה אֲדַמְדַּמַּת וְנִרְאָה
 אֶל־הַכֹּהֵן : כ וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה
 מִרְאָה שְׁפַל מִן־הָעוֹר וְשַׁעֲרָהּ הַפֶּךְ
 לְבָן וְטָמְאוּ הַכֹּהֵן נִגַע־צִרְעַת הוּא
 בְּשַׁחֲוִין פָּרָהָה : כא וְאִם יִרְאָנָהּ
 הַכֹּהֵן וְהִנֵּה אֵין־בָּהּ שַׁעֲרֵי לְבָן
 וְשַׁפְקָהּ אֵינָנָה מִן־הָעוֹר וְהִיא כְהָה
 וְהִסְגִּירוּ הַכֹּהֵן שְׁבַע־עֵת יָמִים : כב וְאִם־
 פָּשָׂה תִפְשֶׂה בְּעוֹר וְטָמְאוּ הַכֹּהֵן
 אֹתוֹ נִגַע הוּא : כג וְאִם־תִּחְתִּיָּהּ
 תַעֲמֹד הַבְּהֵרֵת לֹא פִשְׁתָּהּ צִרְבַת

אבן עזרא

רש"י

יש לבנה אדמרכת. מעורבת משני העינים (לה) או קצתם כן (לט): מלת צרעת. מחלה וכן ושלחתי את הצרעה (שמות כג כח) (מ), ואין מלת ושלחתי טענה (מא), כי הנה ישלח דברו (תה' קז כ) אני שולח את כס מנפותי (שמות ט יד) ישלח בם חרון אפו (תה' עה מט) (מג): כ והנה מראָה. לא יתכן בדקדוק מראה בקמץ גדול תחת האל"ף והה"א במפיק כמו ידה, רגלה, כי לא נמצא כן בבעלי הה"א הנח נעלם בסוף המלה (מג) ודגשות נו"ן יראָנה (ס' כא) (מד) כמו יסגירונו (למעלה ס' יא) לחסרון כג ואם תחתיה. אם עמדה במקומה (מו) כי

העלה ארוכה, ובמקומו העלה נגע אחר (נז יד*) : (יט) או בהרת לבנה אדמדמת. שאין הנגע לבן חלק אלא פתוך ומעורב בשתי מראות לובן ואודם (נז שו): (כ) מראה שפל. ואין ממשו (לד) שפל אלא מתוך לבוניהו הוא נראה שפל ועמוק כמראה חמה עמוקה מן הלל (שו): (כז) נגע היא. השאת הזאת או הבהרת (לה): (כג) תחתיה. במקומה: צרבת השחין. כתרנומו רושם שיחנא, אינו אלא רושם הה"א הנוסף (מה), וכן מלת טענה וטענו (מו):

יהל אור

כמו ידה: (מד) היה ז"ל יראָנה לשרש ולשמוש ה"א נקבה, ונפלה ה"א הנקבה י"י ובה הדגש במקומה: (מה) היה ז"ל יסגירונו ונפל ה"א הכינוי ונתכלע בדגש הנו"ן: (מו) והיה ז"ל ממנה, ממנהו יהדגש תחת הה"א: (מו) וכן פ"י רש"י ז"ל וכן תרגום אונקלוס, וואס באתראה":

מחיה ונרפא הנגע: (לה) וכן פ"י רש"י ז"ל: (לט) וכד"ק ובמקח"מ קלתה כן פ"י שלא הייתה מעורבת וקלתה לבנה וקלתה אדמדמת: (מ) והוא מחלה: (מא) כי מלת ושלחתי מורה על דבר חי: (מב) ונאמר שילוח גם בדבר שאינו חי: (מג) כי שרש מראה ראה שה"א בסוף המלה נח נעלם, ולא תחלל שתייה האל"ף השרש בקמץ והה"א במפיק מקורי רש"י

מנחת יהודה

(נז) לא נרפא תבשר, אלא השחין הוא שהעלה ארוכה, ובמקומו העלה נגע אחר: (נז) וכן פ"י הרמב"ם (הל' שוטאף צרעת פ"א ה"ד) המראה שחוא מעורב כלבטניות לז' חוקק לומר שמלת היא חזרת לשאת יו לבהרת ששתיהן י"ג.

(יד*) סמל נגעים כ"ו מ"ח: (שו) נגעים פ"א מ"ב שנועות ו' א' ופיין רש"י שס ילקוט מקנ"ח, פס"ו: (שו) ספרא: ומעט אדם הוא הנקרא פתוך: (לד) ובז"ל כמ"ש: (לה) לפי שנגע לז' חוקק לומר שמלת היא חזרת לשאת יו לבהרת ששתיהן י"ג.

הַשְּׁחִין הוּא וְטָהְרוּ הַכֹּהֵן : ס רביעי
שני כשהן מחוברין כד או בְּשַׁר כִּי־יִהְיֶה
בְּעֹר מְכוּת־אֵשׁ וְהִיְתָה מַחִית
הַמְכוּה בַּהֲרַת לְבָנָה אֲדַמְדָּמַת או
לְבָנָה: כה וראה אתה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה
נֶהְפֵּךְ שַׁעַר לָבָן בַּבְּהֵרַת וּמְרֵאָה
עֲמִק מִן־הָעוֹר צָרַעַת הוּא בַּמְכוּה
פָּרָחָה וְטָמְא אֶת־הַכֹּהֵן נִגַּע צָרַעַת
הוּא: כו ואם יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה
אֵין בַּבְּהֵרַת שַׁעַר לָבָן וְשִׁפְלָה
אֵינָנָה מִן־הָעוֹר וְהוּא כֹּהֵה וְהַסְּגִירוֹ
הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים: כז וראהו הַכֹּהֵן
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי אִם־פָּשָׂה תִּפְשָׂה
בְּעוֹר וְטָמְא הַכֹּהֵן אֶת־וּ נִגַּע צָרַעַת

היא וידיכניה פהנא :
כד או אנש ארי יתי
במשכיה פואה דנור
ותהי רושם פואה בהרא
חורא סמקא או חורא:
כה ויחוי יתה פהנא והא
אתהפיד שערא למחור
בבהרתא ומחורא עמיק
מן משכא סגירותא היא
בכואה סגואה ויסאב
יתיה פהנא סכתש
כגירותא היא: כו ואם
יחוינה פהנא והא לית
בבהרתא שער חור
ומפיקא ליתתהא מן
משכא והיא עמיק
ויסגריניה פהנא שבקא
יומין: כז ויחויניה פהנא
ביומא שביעאה אם
אוספא תוסף במשכא
ויסאב פהנא יתיה
סכתש סגירותא היא:

אבן עזרא

רש"י

יש נגע שימע מסקום אל סקום (מח) [יו]: החמוס הניכר בצער, כל לרבת לשון רגיעת
צרבת. כפו ונצרבו בו כל פנים (יחז) כא עור הנרגע מחמת חימוס לו), כמו ונלרבו
(ג) (מע) כטעם סוקד וחום ולהבת (ט) [יח]: זה כל פנים (יו) רייטרי"ד בלע"ז לו):
כד או לבנה. לברה :

(כד) מחית המפוח. שנימני"ט בלע"ז לס) כשחיתה המכוה נהפכה לבהרת פמוכה או
לזנה חלקה, וסימני מכוה וסימני שחין שויס הם (יח) ולמה חלקן הכתוב לומר
שחין מלטרפין זה עם זה, נולד חלי גרים בשחין וחלי גרים במכוה לא ידונו (מ)

קרני אור

יהל אור

ויורד תמטיו: [יו] וע"ז כתב סמו"מ אינו נכון, שא"כ
אם נפתק סגע ממקומה אף שלא פשה יטמא, והיל"ל
ולא פשת בוי"ו, וכפ' הקודם היל"ל ואם תעתק ממקומה
או אם פשה הפשה, והמבארים פ"י שלא פשת לעמוד
במקום שלא היה קודם לכן תמטיו וכ"ז דומק: [יח] שרש לרב משותף במובנו עם שרש צמק, ושניסס יורו על עשיית
הכפלים והשרטוטים הנעשים בדבר ע"י המיובשה הלסיות, ויש ג'כדלל ביניסס לרש"י עיין ירועות שלחם:

מנחת יהודה

מקורי רש"י

(ו) פ"י קביעת העור שנקמם מחמת חימום, עורי רגע
וימאס (אויב ז ת) פ"י רש"י ז"ל, שם, נקמם:
(ז) רייטרי"ד (צוזאמטענציהען, איינשרוכטפּען) : לח) (צוריקגעצאנען) : (ס) שינסינ"ס : (ט) ובד"ל "ידונם" :
ובו"ל

הוא : כח ואם תחתיה תעמוד
 הבהרת לא פשתה בעור והוא
 כהה שאם המכה הוא וטהרו
 הכהן כי צרבת המכה הוא : פ
 חמישי כח ואיש או אשה כי יהיה בו
 נגע בראש או בזקן : ל וראה הכהן
 את הנגע והנה מראהו עמק מן
 העור ובו שער צהב דק וטמא אתו
 הכהן נתק הוא צרעת הראש או
 הזקן הוא : לא וכי יראה הכהן את
 נגע הנתק והנה אין מראהו עמק
 מן העור ושער שחר אין בו והסגיר

כח ואם תחתיה תעמוד
 הבהרת לא פשתה עמיה
 עיסק פואה היא
 וידפיניה פהנא ארי
 רישם פואה היא : כט ונבר
 או אתתא ארי יהי ביה
 מכתשא פריש או בדקן :
 ל ויחוי פהנא ית מכתשא
 והא מחויה עמיק מן
 משכא וביה שער סומק
 דעדקו יסאב יתיה פהנא
 נתקא הוא סגירות רישא
 או דקנא הוא : לא וארי
 יחוי כהנא ית מכתש
 נתקא והא לית מחויה
 עמיק מן משכא ושער
 אוכם לית ביה ויסגר
 פהנא ית מכתש נתקא

אבן עזרא

רש"י

כח ואם תחתיה תעמוד הבהרת, והיא כהה.
 כאשר פירשתי (נח) ולא הזכיר כן בפסוק ואם
 תחתיה תעמוד הבהרת הראשון (נג) בעבור
 שעמדה הבהרת כאשר היתה (נג) : כט ושעם
 להזכיר ואיש או אשה. (נד) בעבור הזקן (נה).
 ועוד כי הוא צריך לאמר על הקרח והנבח איש
 ולא אדם כלל (נו) להוציא האשה (נו), וחנה
 סי' כי יהיה בו נגע בראש או בזקן
 לאיש (נח) [יט] : ל צהוב. בלשון ישמעאל
 קרוב פעין הלובן (נט) : נתק הוא. סגירת כאשר ינתק פתיל הנעורת (שופ' טו ט) (ס)

כגרים (מח) (יט) : (כט) בראש או בזקן.
 בא הכתוב לחלק בין נגע שבמקום שער
 לנגע שבמקום בשר שזה סימנו בשער לבן
 וזה סימנו בשער להוב (מח) (כ) : (ל) ובו
 שער צהוב. (מג) שנהפך שער שחור שבו
 ללהוב (כא) : נתק הוא. כך שמו של
 נגע שבמקום שער (מז) : (לא) ושער
 קרוב פעין הלובן (נט) : נתק הוא. סגירת כאשר ינתק פתיל הנעורת (שופ' טו ט) (ס)

קרני אור

יהל אור

את העור : (נח) למעלה ס' ו : (נב) ס' כ"ג טס [יט] והלכ"ג כמב ואיש או אשה וגו' רוצה לומר במקום
 לא הזכיר הכתוב והיא כהה שפי' חסר (עיון פ' ו) : צמיחת השערות, וינהג בלשון נגע סהן אם הים לה זקן,
 (נג) סי' כי שם כונתו שתעמוד על עמדה בלי פשיון אף שאינה חסירה, אבל כאן כונתו שתחסר ע"כ
 הולך לפרש והיא כהה : (נד) ולא אמר אדם שהוא שם הכולל לאיש ואשה : (נה) שאין בלשון : (נו) סי'
 ולא אמר אדם שהוא כלל לאיש ואשה : (נז) כי לא חמלא קרחת ונבחת בלשון מפני הליחות שבה (עיון
 ס' מח) : (נח) ויחיה סי' בראש לאיש או אשה, ובזקן לאיש : (נט) ובלשוננו גוונו קרוב לגוון הזהב,
 וכ"ה (ספרט) טהוב ולא לבן, ולמה הוא דומה לתבנית הזהב" וכן תיוב"ע, וביה שער מלכה כתיבו
 דהב" : (ס) ונקראת הנגע נתק ע"ש שהשער נתק מלוחו מקום כסכת הליחות הגובר שמה :

את העור : (נח) למעלה ס' ו : (נב) ס' כ"ג טס [יט] והלכ"ג כמב ואיש או אשה וגו' רוצה לומר במקום
 לא הזכיר הכתוב והיא כהה שפי' חסר (עיון פ' ו) : צמיחת השערות, וינהג בלשון נגע סהן אם הים לה זקן,
 (נג) סי' כי שם כונתו שתעמוד על עמדה בלי פשיון אף שאינה חסירה, אבל כאן כונתו שתחסר ע"כ
 הולך לפרש והיא כהה : (נד) ולא אמר אדם שהוא שם הכולל לאיש ואשה : (נה) שאין בלשון : (נו) סי'
 ולא אמר אדם שהוא כלל לאיש ואשה : (נז) כי לא חמלא קרחת ונבחת בלשון מפני הליחות שבה (עיון
 ס' מח) : (נח) ויחיה סי' בראש לאיש או אשה, ובזקן לאיש : (נט) ובלשוננו גוונו קרוב לגוון הזהב,
 וכ"ה (ספרט) טהוב ולא לבן, ולמה הוא דומה לתבנית הזהב" וכן תיוב"ע, וביה שער מלכה כתיבו
 דהב" : (ס) ונקראת הנגע נתק ע"ש שהשער נתק מלוחו מקום כסכת הליחות הגובר שמה :

מנחת יהודה

מקורי רש"י

(יט) ספרט, סולין טס : (כ) ספרט : (כא) ספרט : (כב) ובז"ל, כגרים שלם והתורה חלקה אתם, עם היות
 ריניהם שוים להורות שננעיהם חלוקים זה מזה, ואין בהם
 הסגר כ"א שבע אחד, ואין מחית בשר חי בהם סימן פומאה (רלב"ג) : (מב) יקרא צהוב השער שצבעו כצבע הזהב,
 יזה החולי יקרה משרפה תתחדש בדם : (מג) לפי גי' תרסב"ן הציון ספ' ל', צ"ל לספה על המלות נתק הוא
 יכאן נמשך כל המאמר, וצ"ל יתח סימנו בשער צהוב שנהפך שער שחור שבו לצהוב" : (מד) חותק על הרוב
 לא

(יט) ספרט, סולין טס : (כ) ספרט : (כא) ספרט : (כב) ובז"ל, כגרים שלם והתורה חלקה אתם, עם היות
 ריניהם שוים להורות שננעיהם חלוקים זה מזה, ואין בהם
 הסגר כ"א שבע אחד, ואין מחית בשר חי בהם סימן פומאה (רלב"ג) : (מב) יקרא צהוב השער שצבעו כצבע הזהב,
 יזה החולי יקרה משרפה תתחדש בדם : (מג) לפי גי' תרסב"ן הציון ספ' ל', צ"ל לספה על המלות נתק הוא
 יכאן נמשך כל המאמר, וצ"ל יתח סימנו בשער צהוב שנהפך שער שחור שבו לצהוב" : (מד) חותק על הרוב
 לא

הכִּהֵן אֶת־נֶגַע הַנֶּתֶק שְׁבַעַת יָמִים:
 לִב וּרְאָה הַכִּהֵן אֶת־הַנֶּגַע בַּיּוֹם
 הַשְּׁבִיעִי וְהִנֵּה לֹא־פָשָׂה הַנֶּתֶק
 וְלֹא־הָיָה בּוֹ שַׁעַר צָהָב וּמְרֹאֵה
 הַנֶּתֶק אִין עֶמֶק מִן־הָעוֹר:
 לִג וְהִתְנַלַּח וְאֶת־הַנֶּתֶק לֹא יִגְלַח
 וְהִסְגִּיר הַכִּהֵן אֶת־הַנֶּתֶק שְׁבַעַת
 יָמִים שֵׁנִית: לִד וּרְאָה הַכִּהֵן אֶת־
 הַנֶּתֶק בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהִנֵּה לֹא־
 פָּשָׂה הַנֶּתֶק בְּעוֹר וּמְרֹאֵהוּ אִינְנו
 עֶמֶק מִן־הָעוֹר וְטָהַר אֹתוֹ הַכִּהֵן וְכַבֵּס בְּגָדָיו וְטָהַר:
 לֵה וְאִם־פָּשָׂה יִפְשָׂה הַנֶּתֶק בְּעוֹר אַחֲרֵי טָהַרְתּוֹ:

שְׁבַעַת יָמִין: לִב וּנְחֹזִי
 כְּהִנָּא ית־מִכְתָּשָׂא בַּיּוֹמָא
 שְׁבִיעָאָה וְהָא לֹא אוֹסִיף
 נְתָקָא וְלֹא הָוָה בִּיהַ שַׁעַר
 סוּמְק וּמְהֹזִי נְתָקָא לִית
 עֶמֶיק מִן מְשַׁבָּא: לִג וְיִגְלַח
 סְחָרְנִי נְתָקָא וְדַעַם נְתָקָא
 לֹא יִגְלַח וְיִסְגֵר פְּהִנָּא ית
 נְתָקָא שְׁבַעַת יָמִין
 תְּנִיבֹת: לִד וּנְחֹזִי פְּהִנָּא
 ית־נְתָקָא בַּיּוֹמָא
 שְׁבִיעָאָה וְהָא לֹא אוֹסִיף
 נְתָקָא בְּמְשַׁבָּא וּמְחֹזֵהוּ
 לִיתוּהִי עֶמֶיק מִן מְשַׁבָּא
 וְיִדְכִי יתִּיהַ פְּהִנָּא וְיִצְבַּע
 בְּבוֹשׂוֹתֵי וְיִדְכִי: לֵה וְאִם

אבן עזרא

רש"י

והטעם על השער (סא): לג והתנלח. הראש
 או הזקן (סב) ומקום הנתק לא יגלח (סג) [כ]:
 לד וכבס בגדיו. ואין צורך לומר שירחץ
 במים (סד):

שחור יזין בו. הא אם היה בו שער
 שחור טהור, ואין לריך להסגר ששער
 שחור סימן טהרה הוא בנתקים כמו שנאמר
 ושער שחור למח בו וגו' (כב): (לג) והנה
 לא פשה. הא אם פשה, או היה בו שער להוב טמא (מה): (לג) והתנלח. סביבות
 הנתק (מו) (כג): ואת הנתק לא יגלח. מניח שתי שערות סמוך לו סביב, כדי
 שיהא ניכר אם פשה, שאם יפשה יעבור השערות וילא למקום הגילוח (כד):
 (לה) אחרי טהרתו. אין לי אלא פושה לאחר הפטור מנין אף בסוף שבוע ראשון
 ובסוף שבוע שני תלמוד לומר פשה יפשה (מו) (בה):

קרני אור

ידל אור

ולא יכבס באיש אם לא כי לו וקן: [כ] וכ"ס (ספרא)
 ומנין לתולש סימני טומאה מתוך גופו עובר בל"ט ת"ל
 ואת הנתק לא יגלח (פי' שאם יש בו שער לכה
 כי כל כיבוס בגדים שאלל טומאה היא סבילתם, וכ"ס שהאדם עלמו לריך עבילה, וכ"ס (ספרא סס):

(סא) ע"כ יאמר הוא ל"ו: (סב) כי ככתוב לא נזכר
 מה יגלח: (סג) ובמקח"מ ובמקום הנתק" כי
 בנתק לא שיד גילוח: (סד) פי' שירחץ גופו במים,
 וכל כיבוס בגדים שאלל טומאה היא סבילתם, וכ"ס שהאדם עלמו לריך עבילה, וכ"ס (ספרא סס):

מנחת יהודה

מקורי רש"י

לא יתחדש רק במקום גדול השער, ולכן נקרא נתק לפי
 שינתקו משם השערות בסבת הלחות הגובר שמה
 (רד"א): (סא) ויהיה פי' והנה לא פשה וגם שער צהוב
 אין בו אז צריך הסגר: (עו) יאמר והתנלח בתפעל,
 לפי שאין גילוח זה כגלות שביום טהרתו, שנאמר והיה ביום השביעי יגלח את כל שערו (למטה י"ד ט'
 שצריכה להיות בבחן ובתער, וזו בעצמו וככל אדם וכאיוח דבר שירצה, והוראת ההתפעל על הפועל והמקבל
 כאחד וכפי רצונו (רנ"ו): (עו) וב"ל תגי' פשה יפשה מכל מקום ודינו כפשוטו חבא בימי הסגר ומפמא
 עיין

(כב) פי' ל"ז, ספרא: (כג) ספרא, געניס פי' פ"ה וכן
 ת"ס: (כד) ספרא געניס שם ילקוט תקנ"ט, פס"ו:
 (כה) ספרא:

לו וּרְאֵהוּ הַכֹּהֵן וְהֵנִיחַ פְּשֵׁה הַנֶּתֶק
 בְּעֹזַר לֹא יִבְקַר הַכֹּהֵן לְשַׁעַר
 הַצֹּהֵב טָמֵא הוּא: לו וְאִם־בְּעֵינָיו
 עָמַד הַנֶּתֶק וְשַׁעַר שָׁחַר צִמְח־בו
 נִרְפָּא הַנֶּתֶק טָהוֹר הוּא וְטָהַרוּ
 הַכֹּהֵן: ס לֹא יֵאֱמָר אִישׁ אִישׁ כִּי־יִהְיֶה
 בְּעֹזַר־בְּשָׂרָם בְּהִרְתַּת בְּהִרְתַּת לְבָנֹת:
 לֹא יִרְאֶה הַכֹּהֵן וְהֵנִיחַ בְּעֹזַר־בְּשָׂרָם
 בְּהִרְתַּת כֹּהֲנוֹת לְבָנֹת בְּהִק הוּא פָּרַח
 בְּעֹזַר טָהוֹר הוּא: ס שְׁשֵׁי שְׁלִישֵׁי כֶּשֶׁן
 מַחֻבְרִין כִּי יִמְרָט רֵאשׁוֹ קָרַח

אז ספא יוסף נתקא
 במשכא פתח דכותיה:
 לו ויחזינה פהנא והא
 אוסף נתקא במשכא לא
 יבקר פהנא לשער סומק
 מסאב הוא: לו ואם בד
 הוה קם נתקא ושער
 אוכם צמח פיה אתסי
 נתקא דכי הוא ויחזינה
 פהנא: להונבר או אתתא
 ארי יהי במשך בשדהון
 פהרון פהרון חורן: לס ויחזי
 נהנא והא פמשך
 פשהרון פהרון עמין חורן
 בוחקא הוא סגי במשכא
 דכי הוא: ס ונבר ארי
 יתר ישער רישיה קרם

אבן עזרא

רש"י

לו לא יבקר הכהן. הטעם יבקש (סה), וכן
 ובקרתם (יחזי לה יא) וקרוב מלשון הבדלה,
 יבן לא יבקר בין טוב לרע (למטה בז לג) (סו):
 לה בהק הוא. זאת המלה ידועה בלשון
 חז"ל (סו) ואין ריע לו במקרא (סה) [בא]:
 כ ימרט. כמו ולהיו למורטים (ישעיה ג, ו)

(לז) ושער שחור. מנין אף הירוק והאדום
 שאינו להוב, ת"ל ושער כו), ולשון להוב
 דומה לתבנית הזהב, להוב כמו זהב אורבלי"א
 בלעז (מח): טהור הוא, וטהרו הכהן. הא
 טמא שטהרו הכהן לא טהור מט (כו):
 (לח) בהרות. חכרבורות: (לע) בהות

לבנות. שאין לזבן שלהן עו אלא כהה (י): בוחק. כמין לזבן הנראה בבשר אדם
 אדום שקורין רוס"ו (ח), בין (כ) חכרבורות אדמימותו קרויה צהק (ג) כח),
 כאיש עדשן, שבין עדשה לעדשה מזהיק הבשר בלזבן לח (ד): (מ) קרח הוא
 טהור הוא. טהור מטומאת נתקין שאינו נדון בסימני ראש וזקן שהם מקום שער.

קריני אור

יהל אור

(סה) ענין דרישה ובקור: (סו) וענינו שלא יהוש הכהן
 לבקר האות השני מהשער הלהוב, אלא יטמאנו בפשיון
 מין נגע לבן ונגסה לו הרבה, אבל פחות מבהרת ופשלת
 לכד: (סז) חז"ל השתמשו הרבה בלשון הזה, ידיו בהקניות
 לא ישא אחת כפיו (מגילה כד ז) הדואה
 אחת בהקניס (ברכות נח ז) ובנגעים (פ"א מ"ה) המכוה
 והצובה, וכתב הערוך השלם שהש"ס צהק
 בל"מ ובל"ט ענינו כמו צהר, האור, והופיע, כפרט בהפעיל,
 ד"מ כשעה שהם מזהיקים, היינו יודעין
 שהוא לילה (ירושלמי פסחים רפ"א): (סה) במקום אחר לכד פה:

מנהת יהודה

מקורי רש"י

(כו) ובספר ת"ל ושער שחור: (כו) ספרא. מ"ק ז' ב': (מח) עיין בנתה"ש (פ' ל) שכתב ישכ"י שכידו אינו,
 כח) נדה י"ט א', מגילה כ"ד ב' בכורות מ"ה ב': אורש"ל"א (בלאסנס אדער בלייכעם גאלד): (מס) אם פהר
 מי שאיננו טהור לא תועיל טהרה שלו: (ג) שהלובן כהה
 וחלוש למטה מקרום ביצה, כי אין מלת כהה בכל מקום שוה בטעם: (לא) (ראטה): (כז) ובז"ל יש גי' כ"ן
 והיא הנכון: (ג) בוחק לשון לזבן, והוא כין נגע בעור מראה לבן כהה: (נד) ואין"ו אלו הכתמים בסבת צפוש
 בבשר, אבל הוא כהם בעור, והוא ענין יקרה מבלביל ליחותיו וערבובם באופן בלתי שלם כמו שיקרה לעור
 שהחיה נוצתו מצבבים רבים לואה הסבה (רלב"ג):

הוא טהור הוא: מא ואם מפאת
פניו ימרט ראשו גבת הוא טהור
הוא: מב וכייהיה בקרחת או
בגבת נגע לבן אדמדם צרעת
פרחת הוא בקרחתו או בגבתו:
מג וראה אתו הכהן והנה שאת
הנגע לבנה אדמדם בקרחתו
או בגבתו כמראה צרעת עור
בשר: מד איש צרוע הוא טמא הוא

הוא דכי הוא: מא ואם
מקביל אפודי יתר שער
רישיה גלוש הוא דכי
הוא: מב וארי יהי
בקרחותא או בגלושותא
מכ פש חור סמוק
סגירות סניא היא
בקרחותיה או
בגלושותיה: מג ויחזי
יתיה פהנא והא עמיק
מכ פשא חור סמוק
בקרחותיה או
בגלושותיה פמחזי
סגירות משך בשרא:
מד גבר סגיר הוא מסאב

רשי

אבן עזרא

אלא בסמיני נגעי עור צער צער לבן
ומחיה ופסיון (יה): (מח) ואם מפאת
פניו. משפוע קדקד כלפי פניו גבת,
ואף הגדעין שמכאן ומכאן בכלל ומשפוע
קדקד כלפי אחוריו קרוי קרחת (כס):
(מז) נגע לבן אדמדם. פתוך נו (ל),
מניין שאר המראות ת"ל כמראה לרעת
עור צער כמראה לרעת האמור צפרשת עור צער,
ומהו אמור זו שמטמא צרעת מראות ונדון צפתי שבושות, ולא כמראה לרעת האמור
צפחין ונוכח שהוא נדון צפוע אחד, ולא כמראה נתקין של מקום שער שאין מטמאין
צרעת מראות [שאת והולדתה, צהרת ותולדתה] (נו):

בעבור השער שהוא סביב הלחיים (סע): קרח.
פנורת לא תשימו קרחה (דברי יד א): ושעם
ראשו. כלו (ע): מא גבת. אין לו חבר חוץ
סהפרשה הזאת, והוא שם התאר, ולפי דעתי
שקרח הוא בסעלה של הראש (עא) [כב], ולא
הזכיר האשה (עב) בעבור הלחה הרבה שיש בה
לא יקרח ראשה (עג) כי השער הוא כדמות
עשב (עד): מג כמראה צרעת עור בשר.

יהל אור

קרני אור

(סע) ע"כ אמר ולחיי, ולא אמר ושערי למורטיס
כי השער סניב: (ע) כי שם קרח וקרחה כל כל
כל הראש כמו עלה קרח (מ"ב ב כג): (עא) פי'
כל השער שהם צמלה על הראש: (עב) כמו
שהזכיר (למעלה פ' לה) ואיש או אשה: (עג) וכן
כתב הרד"א שאין הקרחת מלוי צאשה כי יש לה שער הרבה וארוך כסנת לחותה: (עד) שלא תלמה
כ"א במקום שיש לחות הרבה:

וסמחת: [כב] עיין (נגעים פ"י מ"י) ובמ"ט שם,
וכרד"ק צרע גמח כתב, סגבת הוא מקום שלא היו
בו שער אבל הקרחת הוא שיהיה בו שער ונמרט, וכן
גמחת הבגד שעדיין הבגד מדש ואין בו שער מפני
צרעת, אבל קרחת הבגד שנמרט שער שבו מפני ישנו
כתב הרד"א שאין הקרחת מלוי צאשה כי יש לה שער הרבה וארוך כסנת לחותה: (עד) שלא תלמה
כ"א במקום שיש לחות הרבה:

מקורי רשי

מנחת יהודה

(כס) ספרה: (ל) ספרה ילקוט הק"ל, פס"ו:
מלמד שאינה מסמאה בשער לבן, ותימה על רש"י ז"ל,
שכתב בשער לבן ומחיה ופסיון, וראיתי בלשון רש"י בשני כת"י ישנות ביד החכם הכעתיק, באחד כתוב
מחיה ופסיון, ולא נזכר שער לבן, ובשניה כתוב לבד אלא בסמיני נגע עור בשר, ולא נזכר בו שער לבן מחיה
ופסיון, ושניהם טובים, אבל ברש"י שלנו איזה תלמיד פועה הוסיף שער לבן, וראוי למחקר ע"כ, וכן כתב שד"ל
בבאורו, מלת שער לבן שכתב רנה"ו ברש"י אינן ברע"ח, ולא בחומש עם ג' תרנומים וויניציאה שג"א,
וכן כתב הרד"ח מ' אברהם ברלינר (זכור לאברהם) בשער לבן אינו בכ"י ונדפוסים מוגהים, והוספת הלמיד
פועה הוא שהרי שנינו (נגעים פ"ג ס"ו, ופ"י פ"י) שמסמא רק בשני סימנין במחיה ופסיון תפקי לה גם בת"כ
מקרא גי"ש: (נו) מעורב: (ס) בול' סוקפים הד' היבות:

(כה) ז"ל רנה"ו (נתיב"ש פ' מ"ב) על הכתוב "צרעת
פרחת הוא" אמרו רבותינו צרעת מלמד שהיא מסמא
במחיה, פורחת מלמד שחיה מסמאה בפסיון, היא
שכתב בשער לבן ומחיה ופסיון, וראיתי בלשון רש"י בשני כת"י ישנות ביד החכם הכעתיק, באחד כתוב
מחיה ופסיון, ולא נזכר שער לבן, ובשניה כתוב לבד אלא בסמיני נגע עור בשר, ולא נזכר בו שער לבן מחיה
ופסיון, ושניהם טובים, אבל ברש"י שלנו איזה תלמיד פועה הוסיף שער לבן, וראוי למחקר ע"כ, וכן כתב שד"ל
בבאורו, מלת שער לבן שכתב רנה"ו ברש"י אינן ברע"ח, ולא בחומש עם ג' תרנומים וויניציאה שג"א,
וכן כתב הרד"ח מ' אברהם ברלינר (זכור לאברהם) בשער לבן אינו בכ"י ונדפוסים מוגהים, והוספת הלמיד
פועה הוא שהרי שנינו (נגעים פ"ג ס"ו, ופ"י פ"י) שמסמא רק בשני סימנין במחיה ופסיון תפקי לה גם בת"כ
מקרא גי"ש: (נו) מעורב: (ס) בול' סוקפים הד' היבות:

הוא סאבא יסאביניה
 פהגא פרישיה מכתשיה:
 מה וסגרא די ביה
 מכתשא לבושהי יהון
 מבועין ורישיה יהי פריע
 ועל שפם פאגיא
 יתעטף ולא תסתאבון
 ולא תסתאבון יקרי:
 ס כל יומין מכתשא ביה
 יהי מסאב מסאב הוא
 בלחודהי יתיב ספרא
 למשרי תא מותביה:
 ס ולבושא ארי יהי ביה

טמא יטמאנו הכהן בראשו נגעו:
 מה והצרוע אשר בו הנגע בגדיו יהיו
 פרמים וראשו יהיה פרוע ועל
 שפם יעטה וטמא וטמא יקרא:
 סו כד ימי אשר הנגע בו יטמא
 טמא הוא בדרך ישוב מחוץ למחנה
 מושבו: ס מה והבגד כי יהיה בו
 נגע צרעת בבגד צמר או בבגד

רש"י

אבן עזרא

(מד) בראשו נגעו. אין לי אלא נתקן נח, מנין לרבות שאר המוגעים נט, ת"ל טמא יטמאנו לרבות את כולן, על כלן הוא אומר בגדיו יהיו פרומים לא וגו': (מה) פרומים. קרועים לב: פרוע. מגדל סער ס לג: ועל שפם יעטה. כאבל סח לד: שפם. סער השפתים גריון בלע"ז סג: וטמא טמא יקרא. משמיע שהוא טמא ויפרשו ממנו סג לה: (מו) בדרך ישוב. שלא יהיו שאר טמאים יושבים עמו סד לו, ואמרו רבותינו לו מה נשתנה משאר טמאים ליטב בדרך, הואיל והוא הבדיל בלשון הרע בין איש לאשתו ובין איש לרעהו אף הוא יבדל לו*): מחוץ למחנה. חוץ לג'

שאר הנוף (עה): מה בגדיו יהיו פרומים. כמו קרועים, להכירו ללכת במנהג משונה, או טעמו כענין אבל (עו) על כן בגדיו יהיו פרומים וראשו פרוע (עו) והטעם שיתאבל על רוע מעשיו, כי בעבור מעשיו בא לו זה הנגע (עה) [כג]: ועל שפם. למעלה מהשפה (עט) והמ"ם מהשרש (פ), והעד לא עשה שפמו (ש"ב יט כה): יעטה. בבגדיו, סגורת עוטה אור (תה' קד ב) והטעם שלא יזיק ברוח פיו (פא): וטמא. פעמים (פג) שיאמר כן תמיד בעברו במסלה שיש שם ישוב שישמרו בני אדם ולא יגעו בו: מו כל ימי אשר הנגע בו יטמא. כי טמא הוא באמת (פג): סלת בדרך. מסורשת הוא יבדל לו*): מחוץ למחנה. חוץ לג'

יהל אור

קרני אור

(עה) פי' כי מראה הקרחת והגבחת ברמש כמראה הצרעת שהוא בעור בער הנוף מהמזרע שצריכה להיות לה אחת מד' מראות נגעים, שאת או ספחה או בהרת או נחק: (עו) סגדיו קרועים: (עו) שיגדל השער כאבל: (עה) הס גרמו לו הנגעים: (עט) והס סער השפתים: (פ) ושרשו שפס: (פא) ולריך לסחוס הכל פיו כדי שלא יזיק לבני אדם הצריאים כי הוא חולי המתדבק: (פג) שני פעמים טמא: (פג) כי נוסף טמא בלחמת ע"כ יאמר הכתוב, טמא הוא:

והצרעת בו: [כג] הבדיל בין קרויעס לפרימס, שקרויעס כולל כל מקום וככל אופן שיקרע כמו יקרעס בלעז הסופר (ירמי' לו, כג) שפס יהיה לפיו וגו' לא יקרע (שמות כח לב) אבל הפרימס הוא הקרויעס במקום השפס שקורע את הלימרא, ודוקא בבית הזואר למעלה כמ"ס במס' שמחות פי"א וביומ"ד סי' ש"מ, ועיין סתוס"מ וסכוס"ק פיו כדי שלא יזיק לבני אדם הצריאים כי הוא חולי המתדבק: (פג) שני פעמים טמא: (פג) כי נוסף טמא בלחמת ע"כ יאמר הכתוב, טמא הוא:

מקורי רש"י

מנחת יהודה

לא) ספרא, ילקוט תקנ"א, פס"ו: לב) ספרא: לג) ספרא ילקוט תקנ"ב, פס"ו: לד) ספרא, מו"ק ע"ז ב': לה) ספרא, מו"ק ה' ב': לו) ספרא, פסחים ס"ו א' ובמו"ק ה' א', סוטה ל"ב ב' שבת ס"ו א', מולין ע"ח א', נדה ס"ו א' טמא טמא יקרא צריך להודיע צערו לרבים, ורבים מנקשים עליו רחמים: לו) פרכין ע"ז ב': לו*) תנמוטא א' מזרע ב' וד' תנמוטא ב' מזרע י'

נח) פי' שצריך שיהי' בגדיו פרועים וראשו וגו': נט) פי' נ"כ שיהי' בגדיהם פרועים: ס) כרעת ר"א שיגדל שער: סא) חופה ראשו כאבל, וכן ת"א באבילא יתעטף, ובג' שם שיהיו שפתותיו מדובקות ול"ז שיהיה כסגורה וכאבל, והסור יפרש יכסה פיו שלא יריתו ריחו, כי הריח שלו סויק: סב) רג"ן (קנעבאלבארם, שנורבארם): סג) וכן היוב"ע: סד) שיטב בדרך לבדו מובדל משאר הטמאים:

פִּשְׁתִּים: מה או בִּשְׁתִּי או בְּעֶרְב
 לַפִּשְׁתִּים וְלִצְמֵר או בְּעוֹר או בְּכָל־
 מְלֶאכֶת עוֹר: מִטּוֹהֵי הַנֶּגַע יִרְקַקוּ
 או אֲדָמָם בַּבֶּגֶד או בְּעוֹר או
 בִּשְׁתִּי או בְּעֶרְב או בְּכָל־כְּלֵי־עוֹר
 נִגַּע צָרַעַת הוּא וְהִרְאָה אֶת־הַכֹּהֵן:
 וַיֵּרָא הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע וְהִסְגִּיר
 אֶת־הַנֶּגַע שִׁבְעַת יָמִים: וְרָאָה
 אֶת־הַנֶּגַע בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי כִּי־פִשָּׁה
 הֵנִיחַ בַּבֶּגֶד או בִּשְׁתִּי או בְּעֶרְב לְכָל
 אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה הָעוֹר לְמַלְאכָה צָרַעַת מִמָּאֵרַת הַנֶּגַע

מכתש סגור בלבוש
 עמר או בלבוש פתח
 מה או בִּשְׁתִּי או בְּעֶרְבָא
 לַכֹּהֵן וְלִצְמֵר או
 בְּמִשְׁכָּא או בְּכָל עֲבִידַת
 מִשְׁךְ: מִטּוֹהֵי מַכְתָּשָׁא
 יְרוֹק או סְמוֹק בְּלִבוֹשָׁא
 או בְּמִשְׁכָּא או בִּשְׁתִּי או
 בְּעֶרְבָא או בְּכָל מִין
 דְּמִשְׁךְ מַכְתָּשׁ סְגִירָתָא
 הוּא וְיִתְחַזֵּי לַכֹּהֵן:
 וַיֵּרָא הַכֹּהֵן אֶת־מַכְתָּשָׁא
 וַיִּסְגֵּר אֶת־מַכְתָּשָׁא שִׁבְעָה
 יָמִין: וְרָאָה אֶת־מַכְתָּשָׁא

רב"ש"י אבן עזרא

מחנות מה (לח): (מח) לפשתים ולצמר.
 של פשתים או של צמר (סו): או בעור.
 זה עור שלא נעשה בו מלאכה: או בכל
 מלאכת עור. זה עור שנעשה בו מלאכה *לח):
 (מט) ירקרק. ירוק שצירוקין: אדמדם.
 חרוס שצמדומים (סו) לט): (נח) צרעת
 ממארת. לשון סלון ממאיר (סח) ס)
 (יחז' כח כד), ואחר שסלון כמו קיץ. יהיה

בסנילת איכה (פל): מח או בִּשְׁתִּי או בערב.
 ידועים, וייתכן להיות גזרת בִּשְׁתִּי, מגזרת
 וחשוּפֵי שֵׁת (ישעי' כ, ד) שהוא יסוד (פה),
 והעד כי השתות יהרסון (תה' יא ג) (פו),
 וטעם ערב שיתערב עם השתי (פו) [כד]:
 או בעור. כאשר הוא (פה): בכל מלאכת
 עור. כמו מכבר ונאר (פט): מט ירקרק.
 מגזרת ירק, כי העין במוהו (ל) וזה כפול
 לחסרון (לא), וכן שחרהרת (לכ), וי"א הפך
 הרבר (לג): נא ממארת. כמו, סלון ממאיר

יהל אור

קרני אור

שהחריכו לבאר הסביל בזה נכסה פרטים: [בד] והסמורת
 אומיא ומשאל נשש נקודות ערוב ומטוב בשתי נקודות: זכר כמו כדד ישכ, ועל נקבה ישבה כדד: (פה) ופי'
 שס הכ' ז"ל והוא מגזרת עד שחתיסה (ש"כ י ד) והוא כנוי לענכות לערוה שהוא בלדס כמו היסוד כבנין:
 (פו) ופי' שס הה' ז"ל כשס י"א יסודות כמו וחשוּפֵי שֵׁת, וכן השתי שהוא העיקר באריגה וכו מערבים הערב:
 (פז) הערב הוא ההולך לרחבו ונקרא כן לפי שמערב החושין כולם עם השתי: (פה) פי' שלא נעשה ממנו שום
 כלי, וכן פי' רש"י ז"ל: (פט) מכבר הוא דבר משולב מעורות עזים שהוא מהפסט ונוה לבלוע מים
 ויקח את המכבר (מ"כ ח עו), נאד הוא תיק או שק עשויים מעור לשום בהם דברים הנגרים כמו יין
 והלב, נאד ההלב (שופ' ד יט): (ל) פי' כי עין המראה כמוהו ירוקה: (לא) וכד"ק וזה הכפל העי"ן
 והלמ"ד כפולים לחסרון שלא היה ירוק כל כך: (לכ) ופי' שס הה' ז"ל, וזה הכפל למעט" וכן כתב
 (יסוד מורא שער יא), וזה הכפל לחסרון אם העי"ן והלמ"ד כפולים": (לג) פי' שהכפל הוא ליתרון,

מנחת יהודה
 לפי שדרך זה החולי שכל מי שמשתדל עמו, אפילו
 מרבר עמו, החולי נאחו בו ולכך צוהו הכתוב שיבדל מבני
 אדם (פור): (סו) והלמ"ד כלמ"ד למי אתה, שפי' של מי
 אתה: (סז) פי' שהכפל הוא ליתרון ועיין יהל אור אות
 צ"ג: (סה) פי' קיץ מכאיב, והיא דעת אונקלס (כני' הרטב"ן) שתרגם סנירות בחורא שכן קורין בארמית לקוצים
 המכאיבים חירא, ובדפוס סניוניפה וכן ברוב הספרים, "מחטרא", וכתב הכוה"ק "שנוסחת הרטב"ן נראה יותר נכונה,
 ויוב"ע

מקורי רש"י

מנחת יהודה

מדרש אגדה ילקוט תקנ"ב: לח) ספרא, פסחים ס"ו א':
 לח*) ספרא, עיין שבת ע"ט סע"א: לט) ספרא:
 ט) ימו', כ"ח כ"ד:

מדרש אגדה ילקוט תקנ"ב: לח) ספרא, פסחים ס"ו א':
 לח*) ספרא, עיין שבת ע"ט סע"א: לט) ספרא:
 ט) ימו', כ"ח כ"ד:

מדרש אגדה ילקוט תקנ"ב: לח) ספרא, פסחים ס"ו א':
 לח*) ספרא, עיין שבת ע"ט סע"א: לט) ספרא:
 ט) ימו', כ"ח כ"ד:

מדרש אגדה ילקוט תקנ"ב: לח) ספרא, פסחים ס"ו א':
 לח*) ספרא, עיין שבת ע"ט סע"א: לט) ספרא:
 ט) ימו', כ"ח כ"ד:

טָמֵא הוּא: נב וְשָׂרְף אֶת־הַבָּגָד או
 אֶת־הַשֵּׁתִי או אֶת־הָעֶרְבָא בַצֹּמֵר
 או בַּפִּשְׁתִּים או אֶת־כָּל־כְּלֵי הָעוֹר
 אֲשֶׁר־יִהְיֶה בּוֹ הַנִּגַּע כִּי־צָרַעַת
 מִמֶּאֱרֶת הוּא בְּאֵשׁ תִּשְׂרָף: נג וְאִם
 יֵרָאֶה הַכֹּהֵן וְהֵנִיחַ לֹא־פָשָׂה הַנִּגַּע
 בַּבָּגָד או בַּשֵּׁתִי או בַּעֶרְבָא או בַּכְּלֵי־
 כְּלֵי־עוֹר: נד וְצִוָּה הַכֹּהֵן וּלְכַבֵּסוּ אֶת־
 אֲשֶׁר־בּוֹ הַנִּגַּע וְהִסְגִּירוּ שְׁבַע־עַת־
 יָמִים שְׁנִיִּת: שביעי רביעי כשהן מחוברין
 נה וְרָאֶה הַכֹּהֵן אַחֲרָיו הַכֶּבֶס אֶת־

בְּיוֹמָא שְׁבִיעָא אֲדִי
 אוֹסִיף מִכְּתִישָׁא בְּלִבוֹשָׁא
 או בַּשֵּׁתִיָא או בַּעֶרְבָא או
 בַּפִּשְׁתִּים או בְּכָל־כְּלֵי־הָעוֹר
 מִשְׁבָּעָא לְעֵבֶד הָא
 סְגִירֻת מִחֲסָרָא מִכְּתִישָׁא
 הַסָּאב הוּא: נב וְיִקְדֵי־ת
 לְבוֹשָׁא או יֵת שֵׁתִיָא או
 יֵת עֶרְבָא פְּעֻמָּא או
 בְּכִלְתֵיָא או יֵת כָּל מִאֵן
 דְּמִשְׂךְ דִּי יְהִי בֵיה
 מִכְּתִישָׁא אֲדִי סְגִירֻת
 מִחֲסָרָא הִיא בְּנוֹרָא
 הַתְּקִיד: נג וְאִם יִחְזִי
 כְּהֵנָּה וְהָא לֹא אוֹסִיף
 מִכְּתִישָׁא בְּלִבוֹשָׁא או
 בַּשֵּׁתִיָא או בַּעֶרְבָא או
 בַּכְּלֵי־מִאֵן דְּמִשְׂךְ:
 נה וְיִפְקִיד כְּהֵנָּה וְיִחְזִירֻן
 יֵת דִּי בֵיה מִכְּתִישָׁא
 רש"י

ויסגריניה. שבועא יומין תנינות: נה ויחזי כהנא
 אבן עזרא

ממאיר כמו מבאיר (נד) והמ"ם הב' במלת
 מסארת שריש ואינה סגורת סארה (נה) [כה],
 וטעם שלא הזכיר משי וצמר גפן, יתכן
 שדבר הכתוב על ההוה הנמצא, כטעם, כי
 תראה הסור שונאך (ישמות כג ה) וכן משפט
 הסום והפרד (לו), או יתכן שלא יארע הנגע
 כי אם לצמר ופיסתים (לו) [כו]: נה הכבס
 את האומרות שבו שהן ממין
 אחר (נג), אימרות לשון שפה כמו אימרא (נד): את אשר בו הנגע,
 יכול מקום הנגע בלבד, ת"ל את אשר בו הנגע, יכול טעון כבוס,
 ת"ל הנגע, הא כולד יכבס מן הכבד עמו (נה) [כז]: את אחרי הכבס. ל

פוינט"ס בלע"ז סט), ומדרשו מא) תן בו
 מארה שלח תהנה הימנו: (נב) בצמר או
 בפשתים. של למד או של פשתים ע)
 זהו פשוטו, ומדרשו מב) יכול יצא גיזי
 למד ואנלי פשתן עז) וישרפס עמו עכ),
 ת"ל היא באש תשרף, אינה לריכה דבר
 אחר עמה, א"כ מה ת"ל בלמד או בפשתים להוליא את האימרות שבו שהן ממין
 אחר עג) מג), אימרות לשון שפה כמו אימרא עד): את אשר בו הנגע,
 יכול מקום הנגע בלבד, ת"ל את אשר בו הנגע, יכול טעון כבוס,
 ת"ל הנגע, הא כולד יכבס מן הכבד עמו עה) מד): את אחרי הכבס. ל

קרני אור

[כה] ולדעת ח"ל, עקר שרשו נגור מן ארה וארור, ופי
 (ספרא) צרעת ממארת תן בו מארה ולא תהנה בו:
 [כו] וכ"ה בדרז"ל (ספרא) יכול השייחים, והסריקין,
 והכלן, ולמד גפן, ולמד גמלים, ולמד ארנבים, ונלכ
 רק הכתוב דבר על ההוה: (לו) שאין טומאה

יהל אור
 וכ"ה דעת רז"ל (נגעים פי"א מ"ד) וכן פי' הרמב"ם
 שם, וכ"ה (ספרא) "ירקרק ירוק שבירוקין, אדמדס
 אדום שבאדומים" ודעתם כי כפל העי"ן ולמ"ד
 הפעל מורה על הוזה הדבר: (נד) וכן פי' רש"י
 ז"ל: (נה) וכן פי' הרד"ק כשרשו שהמ"ם שרש: (לו) רק הכתוב דבר על ההוה: (לו) שאין טומאה

מנחת יהודה

ויוב"ע תרגם בגירות סחלמא, כענין מצורע סחלמא הסוכר
 לרוב בדרז"ל: סט) (שטעכענד): ע) פי' שהבית בא
 במקום סן, כמו ואם מעם נישאר בשנים (ויקרא כה נב):
 ישמש במקום סלת "עם" שעל הרוב ישמש הבית כן:
 שהם מסינים אחרים: עז) הן שפתות הבגד שעושיין
 יקרא: עה) יכבס הבגד אשר סביבות הנגע:

מקורי דש"י
 ספרא. מב) ספרא: מג) ספרא גענים פי"א מ"י
 ספרא ילקוט סס: ספרא ילקוט סס:
 ספרא לפרש שהבית ישמש במקום סלת "עם" שעל הרוב ישמש הבית כן:
 שבבגד לא באימרות שהם מסינים אחרים: עז) הן שפתות הבגד שעושיין
 או שן מחוסיין עבין לנוי או שלא יקרא: עה) יכבס הבגד אשר סביבות הנגע:

הַנִּגַּע וְהִנֵּה לֹא הִפֵּךְ הַנִּגַּע אֶת עֵינָיו
 וְהִנֵּעַ לֹא פִשָּׁה טָמֵא הוּא בְּאִשׁ
 תִּשְׂרַפְנוּ פִתְחֹתָהּ הוּא בְּקִרְחָתוֹ אוֹ
 בְּגִבְחָתוֹ: וְיֵאֵם רְאֵה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה
 בְּהֵהָנִיגַע אַחֲרֵי הַכֹּהֵן אֹתוֹ וְקָרַע
 אֹתוֹ מִן הַבֶּגֶד אוֹ מִן הָעוֹר אוֹ מִן

בְּתַר דְּחֹרֵי יַת מִכְתָּשָׂא
 וְהָא לֹא שָׂנָא מִכְתָּשָׂא
 מִן כִּד הוּוּ וּמִכְתָּשָׂא לֹא
 אוֹסִיף מִסָּאב הוּוּ בְּנִזְרָא
 תוֹקְדִינִיָּה תִּבְרָא הִיא
 בְּשִׁחֵי קוֹתֵיָּה אוֹ
 בְּחִדְתוֹתֵיהָ: וְיֵאֵם הוּוּ
 כְּהִנָּא וְהָא עֵמִיָּא
 מִכְתָּשָׂא בְּתַר דְּחֹרֵי
 יְתִיָּה וְיִבֹזַע יְתִיָּה מִן

רש"י

אבן עזרא

העשות (עו): לא הפך הנגע את עינו. לא הוכה ממראיתו: והנגע לא פשה. שמענו שאם לא הפך ולא פשה טמא ואין לריך לומר לא הפך ופשה (עו) הפך ולא פשה איני יודע מה יעשה לו ת"ל והסגיר את הנגע מכל מקום, דברי ר' יהודה, וחכמים אומרים וכו' כדליתא בתורת כהנים (מה), ורמזתיה כאן לישב המקרא על אופניו: פחתת היא. לשון גומא כמו באחת הפחתים (מו), כלומר שפלה היא נגע שמראיו שוקעין (עח מו): בקרחתו או בגבחתו. כתרנומו בשחיקותיה או בחדמותיה (עט מח): קרחתו. שחקים ישנים (פ), ומפני המדרש שהולך לגזירה שזה (ספ) מגין לפריחה צבגדים שהיא טהורה נאמרה קרחת וגבחת צבגדים, מה להלן פרח צבגלו טהור, אף כאן פרח צבגלו טהור, לכך אחז הכתוב לשון קרחת וגבחת, ולענין פירושו ותרנומו זהו משמעו, קרחת לשון ישנים, וגבחת לשון חדשים, כאילו נכתב באחריתו או בקדמותו, שהקרחת לשון אחריים והגבחת לשון פנים כמו שכתוב ואם מפאת פניו וגו' והקרחת כל ששופע ויורד מן הקדקד ולאחריו, כך מפורש בתורת כהנים (נ): וקרע אותו. יקרע מקום הנגע מן הבגד וישרפנו (נא):

את הנגע. שם הפעל שלא נקרא שם פועלו שהבנין הכבד הנוסף (נה) [כז]: פחתת, אין לה אח במקרא, והיא ידועה בלשון חז"ל (נפ), וטעמו חסרון הוא שאירע בקרחת הבגד או בגבחתו (ק) [כח], והגאון אמר שפ"י בקרחת הפאה האחרת, כי בגבחת היא מפאת שני הבגד (קה) אם כן יהיה קרח סאחור הראש (קכ) ויפיה פירש [כט]: וחכמים אומרים וכו' כדליתא בתורת כהנים (מה), ורמזתיה כאן לישב המקרא על אופניו: פחתת היא. לשון גומא כמו באחת הפחתים (מו), כלומר שפלה היא נגע שמראיו שוקעין (עח מו): בקרחתו או בגבחתו. כתרנומו בשחיקותיה או בחדמותיה (עט מח): קרחתו. שחקים ישנים (פ), ומפני המדרש שהולך לגזירה שזה (ספ) מגין לפריחה צבגדים שהיא טהורה נאמרה קרחת וגבחת צבגדים, מה להלן פרח צבגלו טהור, אף כאן פרח צבגלו טהור, לכך אחז הכתוב לשון קרחת וגבחת, ולענין פירושו ותרנומו זהו משמעו, קרחת לשון ישנים, וגבחת לשון חדשים, כאילו נכתב באחריתו או בקדמותו, שהקרחת לשון אחריים והגבחת לשון פנים כמו שכתוב ואם מפאת פניו וגו' והקרחת כל ששופע ויורד מן הקדקד ולאחריו, כך מפורש בתורת כהנים (נ): וקרע אותו. יקרע מקום הנגע מן הבגד וישרפנו (נא):

יהל אור

קרני אור

נגעים רק בצמר ופשתים: (נח) מכנין הפעל: (נצ) בית שהוא מלא פירות ונפחת נוטל ממקום הפחת (בינה לא ב) אין פוחתין את הנר (סס לב, א), פוחת והולך (שבת כ"א ב) אין פוחתין (מגילה כ"א א זב') והוא ענין חסרון וגרעון: (ק) וכן פי' הרשב"ם: (קה) קורה ללד בגד העליון גבחת שהוא כלפי הפנים: (קכ) ולד הבגד ומעט לחזור ולאמרו ולשנות מלשון מארה ללשון מארה אחרת וכו', ושם שפ"י הרשב"ם ז"ל ממארת מכאבת ואינם מגורת מארה (פ' נח) והרשב"ם הוא שפ"י ממארת כמו מארה (רש"י), וכן התימה על התוס"ם שהשיג על הח' ז"ל ג"כ בזה, וכמו שמה שפ"י הח' ז"ל חסרון בגד היל"ל צרעת ממארת הוא כח"ס מחלה, הלא הח' ז"ל לא פי' ממארת מגורת מארה: [כט] וע"ז כתב התוס"ם

של עוים, ת"ל צבגד צמר או צבגד פשתים: [כז] וע"ז כתב רש"י, והדבר כן הוא, רק שהוא מורכב, שאם הוא מן הכפץ היה ראוי להיות הקב"ם אבל הקב"ם מורכב עמו ההפעל, התכנס וכן אמר רד"ק בשרש זה, וכן כתב ר"ח בחור (ס' ההרכבה) הביאור דנ"ו (גן בעול צפמימתו לבית השני צד יב) ושם ביאר טעם ההרכבה, ועיין באור שד"ל לישעיה ל"ד ו': [כח] ורש"י תמה ע"ז וכמו שלמעלה אמר צרעת ממארת הוא, ומעט לחזור ולאמרו ולשנות מלשון מארה ללשון מארה אחרת וכו', ושם שפ"י הרשב"ם ז"ל ממארת מכאבת ואינם מגורת מארה (פ' נח) והרשב"ם הוא שפ"י ממארת כמו מארה (רש"י), וכן התימה על התוס"ם שהשיג על הח' ז"ל ג"כ בזה, וכמו שמה שפ"י הח' ז"ל חסרון בגד היל"ל צרעת ממארת הוא כח"ס מחלה, הלא הח' ז"ל לא פי' ממארת מגורת מארה: [כט] וע"ז כתב התוס"ם

מקורי רש"י

בנחת יהודה

מה) ספרא, ועיין התוס"ם שם סי' קע"א: (מו) ש"ב י"ז ע': (מו) ספרא: (מח) כן ת"א וכ"ה ספרא: (סא) נדב י"ט א': (נ) על פ' ס"א: (נא) ספרא:

(עו) עיין פי' רש"י ברא"ם כ', ועיין קרני אור הערה כ"ז: (עז) שפשה יותר קשה מלא פשה שהוא סמא: (עח) וכ"ה (ספרא) פחתת שיהי' כל מראה שוקעין, ופי' התוס"ם ר"ל שבא לכאור שהגם שלא פשה, ובנגעי אדם הדין הוא שאם לא פשה אחרי ההסגר טהור, שאני נגעי בגדים שהוא כעמיק וחומר בעומק הבגד ונס אם לא פשה על שפתו פשה בפנים הבגד, ומה הוציא שצריך שיהי' מראה שוקעים לעומק הבגד: (עט) כ"ה (ספרא) בקרחתו אלו השחקים, בגבחתו אלו החדשים, וכן פי' הרשב"ם (נגעים פי"א ט"א) בקרחתו הם הבגדים הישנים שנקרחו המוכין שעל גביהם שדומים לשר הראש, ובגבחתו הם הבגדים החדשים שעדיין הסוכין גבוהים עליהם: (פ) עיין אות

הקודם 6 8

לבושא או מן ששקא או
 מן שתיה או מן ערבא:
 נ ואם תתחזי עוד
 בלבושא או בשתיה או
 בערבא או בכל מאן
 דמשך סגיא היא פגורא
 תוקדיניה ית די פיה
 מכתשא: נח ולבושא או
 שתיה או ערבא או כל
 מאן דמשך די יתחור
 ויעדי מנהון מכתשא
 ויצטבע תנינות וידפי:
 נח דא אורייתא דמכתש
 סגירו לבוש עמר או
 כתנא או שתיה או ערבא
 או כל מאן דמשך
 לדפותיה או לסאבותיה:
 פ פ פ

השתו או מן הערב: מפטיר נו ואם
 תראה עוד בפגד או בשתי או
 בערב או בכל כלי עור פרחת הוא
 באש תשרפנו את אשר בו הנגע:
 נח והפגד או השתי או הערב או
 בכל כלי העור אשר תכבס וסר
 מהם הנגע וכבס שנית וטהר:
 נח זאת תורת נגע צרעת פגד
 הצמר או הפשתים או השתי או
 הערב או בכל כלי עור לטהרו או

לטהרו: פ פ פ ס"ו פסוקים בני"ה סימן

רש"י

(נו) פרחת היא. דבר החוזר ולומח:
 באש תשרפנו. את כל הבגד: (נח) וסר
 מהם הנגע. אם כשכבסוהו בתחלה על פי
 כהן סר ממנו הנגע לגמרי: וכבס שנית.
 לשון טבילה, תרגום של כבוסין שזפרשה זו
 לשון לבון ויתחזור חוץ מזה שאינו ללבון אלא
 לטבול לכך תרגומו וילטבע, וכן כל כבוס
 צגדים שהן לטבילה מתורגמין וילטבע פא):
 חבלת פרשת תזריע

יהל אור

השני שהוא אחורי הבגד קרהת, כמו בקרהתו שהוא
 אחורי הראש: (קג) פי' תראה ל"ג שב אמלת פחתת,
 וכן מלת "פרחת היא" שב אליה: (קד) ולא הבגד כלו:
 (קה) ולפ"ז יהיה שני כבוסים: (קו) כי לא יכבס
 הבגד בהיות בו עוד הנגע, א"כ וסר מהם הנגע,
 פי' וכבר סר מהם הנגע קודם שיכבס: (קז) מבנין
 הפעל: (קה) פי' ארבע המלות הקודמות למלת צגד,
 והם "זאת תורת נגע צרעת" שהם סמוכים אל צגד
 הלמר, פי' "זאת" היא סמוכה למלת "תורת" ומלת
 "תורת" סמוכה למלת "נגע" פי' תורת של נגע,
 שהוא "נגע" של "צרעת", והלרעת היא של צגדים, וצד"ק
 ארבע סמוכים יש, ובמקרא המש וכו': (קט) וכן יש
 במקרא המשה מלות סמוכים, גבורי חיל מלאכת עבודת בית ד',
 שאלו החמשה מלות סמוכים אל השם, וטעמו
 גבורי חיל מלאכת שהיא עבודת בית שהוא בית ד',
 שהוא סומך לכל הנופלים:

אבן עזרא

נו ואם הראה עוד. הפחתת, וכן פרחת הוא. (קג)
 ואחר שאמר תשרפנו, באר כי מקום הנגע לבדו
 ישרף (קד) [ל]: נח וכבס שנית. מצוה
 לכבסי פעמים (קה) [לא]: וסר מהם הנגע.
 וכבר סר מהם הנגע (קז), וכבר הראיתוך
 רבים כמוהו, וסלת וכבס פעל שלא נקרא
 שם פועלו (קז): נח זאת תורת נגע
 צרעת בגד הצמר. ארבע סמוכים (קח) ויש
 במקרא חמש גבורי חיל מלאכת עבודת בית
 ה' (דה"א ט יג), וכלם סמוכים אל השם שהוא
 סומך לכל הנופלים (קט):

קרני אור

שפירושו יש לו פנים עם דבריו מו"ל (ספרא) כי אמרו
 הבגד הוא לרוב מבגדים שמקום, ולפניו הוא מחדשים:
 [ל] ודעת רז"ל שכל הבגד טעון שריפה, וכן אמרו
 (ספרא) חוץ לי אלא מקומו מנין לרבות כל הבגד ת"ל
 בבגד עיי"ש, וכן פי' רש"י ז"ל תשרפנו כל הבגד:
 [לא] ובדור"ל ככביסה היא טבילה, וכן אמרו (ספרא) "השנייה
 לטברו, והראשונה להסגיר את נגעו" וצריך טבילת כל הבגד
 במי מקוה וכן פי' רש"י ז"ל שכן הוא דעת אונקלוס:
 ומלת "תורת" סמוכה למלת "נגע" פי' תורת של נגע,
 שהוא "נגע" של "צרעת", והלרעת היא של צגדים, וצד"ק
 ארבע סמוכים יש, ובמקרא המש וכו': (קט) וכן יש
 במקרא המשה מלות סמוכים, גבורי חיל מלאכת עבודת בית ד',
 שאלו החמשה מלות סמוכים אל השם, וטעמו
 גבורי חיל מלאכת שהיא עבודת בית שהוא בית ד',
 שהוא סומך לכל הנופלים:

מנחת יחודה

הקדים: טא) וכן אז"ל (ספרא) השניה לטהרו, והראשונה
 להסגיר את נגעו, וכביסה זו היא במי מקוה וצריך טבילת
 ויצטבע, כי הוראת צבע בארמית כמלת שכל בעברית